

Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda i njihov utjecaj na razvoj Brodsko-posavske županije (2014.-2020.)

Riđanec, Ivana

Professional thesis / Završni specijalistički

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:960266>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-04**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij:
*Prilagodba Europskoj uniji: Upravljanje projektima i korištenje
fondova i programa EU*

Ivana Riđanec

ISKORIŠTENOST SREDSTAVA EUROPSKOG SOCIJALNOG
FONDA I NJIHOV UTJECAJ NA RAZVOJ BRODSKO-
POSAVSKE ŽUPANIJE (2014.-2020.)

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Zagreb, 2023.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij:
*Prilagodba Europskoj uniji: Upravljanje projektima i korištenje
fondova i programa EU*

ISKORIŠTENOST SREDSTAVA EUROPSKOG SOCIJALNOG
FONDA I NJIHOV UTJECAJ NA RAZVOJ BRODSKO-
POSAVSKE ŽUPANIJE (2014.-2020.)

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Mentor: izv.prof.dr.sc. Hrvoje Špehar
Studentica: Ivana Riđanec

Zagreb, kolovoz 2023.

Izjavljujem da sam završni specijalistički rad Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda i njihov utjecaj na razvoj Brodsko-posavske županije (2014.-2020.) koji sam predala na ocjenu mentoru izv.prof.dr.sc. Hrvoju Špeharu, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS bodove. Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Ivana Ridanec

SADRŽAJ:

1.UVOD	1
1.1.Problem i predmet istraživanja.....	2
1.2. Hipoteze istraživanja.....	3
1.3. Metode istraživanja.....	3
1.4. Nacrt strukture rada.....	4
2.EUROPSKI SOCIJALNI FOND	4
2.1. Strateški dokumenti za korištenje sredstava Europskog socijalnog fonda.....	5
2.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.....	8
2.3. Prioritetna područja financiranja u Republici Hrvatskoj	9
3.UTJECAJ SREDSTAVA EUROPSKOG SOCIJALNOG FONDA NA BRODSKO- POSAVSKU ŽUPANIJU	14
3.1.Položaj Brodsko-posavske županije	14
3.2. Sociodemografska slika i razvijenost Brodsko - posavske županije	14
3.3.Analiza iskorištenosti sredstava Europskog socijalnog fonda (2014.-2020.).....	16
3.3.1.Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja zapošljavanja.....	21
3.3.2.Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja socijalnog uključivanja	24
3.3.3.Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja obrazovanja.....	32
3.3.4. Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja dobrog upravljanja	34
3.4.Provjera postavljenih hipoteza.....	35
4.ZAKLJUČAK	40
5.POPIS LITERATURE	41
6.SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI.....	44

POPIS ILUSTRACIJA

Tablica 1: Prioriteti Strategije Europa 2020.

Tablica 2: Tijela u sustavu upravljanje i kontrole za ESF (2014-2020)

Tablica 3: Prioritetne osi financirane iz ESF-a u okviru OPULJP 2014.-2020.

Tablica 4: Broj nezaposlenih u Brodsko-posavskoj županiji od 2014. do 2023. godine

Tablica 5: Kretanje broja zaposlenih u BPŽ 2015-2022.

Tablica 6: Ugovorena bespovratna sredstva u okviru OPULJP 2014-2020. za 2017.,2018. i 2019. godini

Tablica 7: Otvoreni pozivi na dostavu projektnih prijedloga, broj i iznos ugovorenih projekata za prioritetnu os Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage OPULJP 2014-2020. (osim izravne dodjele)

Tablica 8: Pozivi na dostavu projektnih prijedloga, broj i iznos ugovorenih projekata za prioritetnu os Socijalno uključivanje OPULJP 2014-2020 (osim izravne dodjele)

Tablica 9: Projekt Regionalni centar kompetentnosti „Slavonika 5.1.“

Tablica 10: Ukupno ugovoreni prihvatljivi izdaci i broj ugovorenih projekata po županijama do 30. lipnja 2023. u okviru OPULJP 2014.-2020.

Grafikon 1: Struktura OPULJP 2014.-2020.

Grafikon 2: Vrijednost ugovorenih sredstava i pokrenutih PDP-a u okviru OPULJP 2014.-2020

Grafikon 3: BDP po stanovniku u 2020. po županijama

Grafikon 4: Udio slavonskih županija u ugovorenim EU sredstvima 2017-2019. i udio županije u BPD-u RH 2017.

POPIS KRATICA

BDP	Bruto društveni proizvod
BPŽ	Brodsko-posavska županija
EaSI	Program za zapošljavanje i socijalne inovacije
ESF	Europski socijalni fond
ESF+	Europski socijalni fond plus
ESI	Europski strukturni i investicijski
EU	Europska unija
FEAD	Fond europske pomoći za najpotrebitije
GIP	Godišnje izvješće o provedbi
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
JLRS	Jedinice lokalne (područne) i regionalne samouprave
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
OCD	Organizacija civilnog društva
OPULJP 2014.-2020	Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.
PDP	Poziv na dostavu projektnih prijedloga
RH	Republika Hrvatska
VFO	Višegodišnji financijski okvir
YEI	Inicijativa za zapošljavanje mladih

1.UVOD

Ulaskom u punopravno članstvo Europske Unije 2013. godine, Hrvatskoj je dano na raspolaganje korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova, kao podrška u jačanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije. Punopravno članstvo RH u EU ostvareno je samo nekoliko mjeseci prije početka narednog proračunskog razdoblja (2014.-2020.). Glavnom investicijskom politikom Europske unije smatra se kohezijska politika na koju je za razdoblje od 2014.-2020. usmjereno 351,8 milijardi eura godine, što predstavlja gotovo trećinu proračuna EU. Svrha kohezijske politike je promicanje ravnomjernog razvoja država članica i njihovih regija te podrška manje razvijenim državama i regijama EU kako bi se smanjile ekonomske, socijalne i teritorijalne nejednakosti u EU. Od gore navedenog iznosa, za Hrvatsku je predviđeno 8,4 milijarde eura za ciljeve kohezijske politike, koji se usmjeravaju putem tri fonda: Kohezijski fond, Europski fond za regionalni razvoj te Europski socijalni fond.

Europski socijalni fond (ESF) predstavlja važan instrument koji pomaže regijama u ostvarivanju njihovih razvojnih ciljeva kroz financijsku potporu i podršku, te je u tom smislu zanimljivo istražiti kako manje razvijena područja koriste mogućnosti korištenja EU sredstava. Brodsko-posavska županija, smještena u istočnom dijelu Republike Hrvatske, predstavlja jednu od 21 županije koje čine hrvatski teritorij. Unatoč svojoj prirodnoj ljepoti i resursima, ova regija je godinama bila suočena s izazovima u pogledu gospodarskog razvoja i zapošljavanja. S ciljem prevladavanja tih izazova, Brodsko-posavska županija koristi sredstva iz Europskog socijalnog fonda kako bi poboljšala stanje svoje lokalne zajednice i potaknula razvoj, no valja vidjeti u kojoj mjeri i koliko učinkovito.

Tema ovog rada je iskoristivost sredstava Europskog socijalnog fonda i njihov utjecaj na razvoj Brodsko-posavske županije u financijskom razdoblju 2014.-2020. Kroz analizu ugovorenih projekata financiranih sredstvima ESF-a, cilj je istražiti kako su ta sredstva utjecala na različite aspekte razvoja županije, uključujući gospodarstvo, obrazovanje, zapošljavanje, socijalnu uključenost i druge relevantne sfere.

Ovaj rad će se temeljiti na metodama istraživanja koje će omogućiti prikupljanje relevantnih podataka i stvaranje sveobuhvatne slike o iskorištenosti sredstava ESF-a u Brodsko-posavskoj županiji. Cilj istraživanja je pružiti sažet i analitički pregled o tome kako je iskorištenost sredstava ESF-a utjecala na razvoj Brodsko-posavske županije te procijeniti uspješnost županije u korištenju sredstava ESF-a, u odnosu na druge razvijenije županije.

Kroz ovaj rad, stvorit će se temelj za daljnju raspravu o važnosti i učinkovitosti Europskog socijalnog fonda u poticanju regionalnog razvoja, kao i mogućnostima koje se pružaju za poboljšanje socijalno-ekonomskih uvjeta u Brodsko-posavskoj županiji.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Postizanje ekonomske i socijalne kohezije jedan je od temeljnih ciljeva Europskih strukturnih i investicijskih fondova, kao i Europskog socijalnog fonda koji stavlja naglasak na smanjenje razlika u životnom standardu i prosperitetu država članica Europske unije i njihovih regija. Sredstva ESF-a, koja su Republici Hrvatskoj na raspolaganju od ulaska u punopravno članstvo u EU zajedno s ostalim fondovima, pružaju mogućnost akterima da dobivena sredstva iskoriste za povećanje zapošljivosti, jačanje svojih kapaciteta, razvijenost regije u kojoj djeluju i za postizanje ostalih ciljeva koji su u skladu s prioritetima ESF-a. Instrumentima kohezijske politike nastoji se postići ekonomska, teritorijalna i socijalna kohezija, što bi trebalo posebno biti naglašeno u manje razvijenim regijama RH, kao što je to i Brodsko-posavska županija. Slabije razvijena područja trebala bi imati najviše koristi od ciljeva kohezijske politike, sredstava koja su im na raspolaganju i povlačenju istih kroz prijave projektnih prijedloga na raspisane natječajne. Zahtjevi stroge kohezijske politike zahtijevaju kontinuirane prilagodbe i unaprjeđenja, što dodatno ističe potrebu za unapređenjem kvalitete upravljanja nacionalnom administracijom. Unazad pet godina bilježimo povećanje investicija, potaknuto povlačenjem sredstava iz EU fondova. Unatoč tome, razina ulaganja i dalje zaostaje za sličnim gospodarstvima i ostaje ispod europskog prosjeka. Usporedno s tim, značajne razlike u razini razvoja među regijama u Hrvatskoj ostaju izražene.

Velike razlike u povlačenju sredstava između županija proizlaze iz niza čimbenika, uključujući nedovoljna ulaganja u izgradnju kapaciteta za pripremu i provedbu projekata, složene administrativne procedure, produžene pozive za prijave projekata i njihove rokove, komplicirane ugovorne procese, odgađanja u alokaciji sredstava, te česte promjene u uvjetima poziva za projekte (Maleković, Puljiz, Keser, 2018).

Korištenje sredstava ESF-a trebalo bi imati dugoročan učinak na područje u kojem se projekti provode, ali i šire ukoliko je to moguće. Očekuje se da će aktivnosti projekata doprinijeti smanjenju broja nezaposlenosti, povećanju BDP-a po stanovniku, većem broju visokoobrazovanih, povećanju zapošljivosti i drugo.

Predmet istraživanja obuhvaća iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda u Brodsko-posavskoj županiji s posebnim naglaskom na mogućnosti njihovog utjecaja na razvoj ove regije.

Ovo istraživanje će analizirati iskorištenost sredstava ESF-a u Brodsko-posavskoj županiji, te procijeniti kako su ta sredstva doprinijela unapređenju zaposlenosti, obrazovanja, socijalne uključenosti i općenitom razvoju županije. Cilj istraživanja je pružiti sveobuhvatan uvid u iskorištenost sredstava ESF-a i njihov stvarni utjecaj na životne uvjete i razvoj Brodsko-posavske županije. Kroz rad će se nastojati odgovoriti na istraživačko pitanje: Kako i u kojoj mjeri Brodsko-posavska županija koristi sredstva Europskog socijalnog fonda u svrhu svog razvoja.

1.2. Hipoteze istraživanja

Istraživačke hipoteze ključno su polazište svakog istraživanja te je tako za potrebe izrade ovog završnog specijalističkog rada definirano nekoliko hipoteza:

Hipoteza 1: Brodsko-posavska županija jedna je od uspješnijih županija Republike Hrvatske u iskorištenosti sredstava Europskog socijalnog fonda u financijskom razdoblju 2014-2020.

Hipoteza 2: Projekti financirani sredstvima Europskog socijalnog fonda pozitivno su utjecali na razvoj Brodsko-posavske županije.

Hipoteza 3: Financiranje sredstvima Europskog socijalnog fonda pridonijelo je povećanju ekonomske i socijalne kohezije, s naglaskom na povećanje zapošljivosti, veću dostupnost socijalnih usluga, unapređenje kvalitete cjelokupnoga sustava odgoja i obrazovanja te razvoj civilnog društva.

1.3. Metode istraživanja

Cilj ovog završnog rada je postići što objektivniji pristup temi, istražujući sve dostupne izvore, pažljivo provjeravajući njihovu točnost te sistematizirajući informacije na pregledan i lako razumljiv način. Svrha rada je pružiti odgovore na postavljene hipoteze i pridonijeti ostvarenju definiranih ciljeva. Za potrebe ovog rada koristit će se sljedeće istraživačke metode: metoda deskripcije, induktivna metoda, deduktivna metoda, metoda analize i metoda sinteze te metode dokazivanja i opovrgavanja.

Metodom deskripcije navest će se problematika, opisati postupci, procesi i činjenice vezane za temu rada. Metoda analize koristit će se u svrhu raščlanjivanja složenih pojmova i procesa na

jednostavnije elemente koji će se kasnije metodom sinteze oblikovati u složenije zaključke. Induktivnom metodom na temelju analize pojedinačnih činjenica i slučajeva dolazimo do općih zaključaka, dok se deduktivnom metodom iz općih izvode pojedinačni zaključci.

Kako je na samom početku rada definirano nekoliko hipoteza, značajnu ulogu imat će metode dokazivanja i opovrgavanja koje će se koristiti za potrebe potvrđivanja ili opovrgavanja prethodno postavljenih pretpostavki.

1.4. Nacrt strukture rada

Rad je tematski i sadržajno podijeljen u 4 poglavlja. Uvodno poglavlje, kao što i sam naziv kaže, sadrži uvodne informacije o izabranoj temi, detaljno se navodi problem i predmet istraživanja, postavlja se istraživačko pitanje, metode istraživanja te izvode ključne hipoteze kao podloga za daljnju razradu teme.

Drugo poglavlje opisuje Europski socijalni fond kao jedan od Europskih strukturnih i investicijskih fondova, navodi se strateški okvir za korištenje ESF-a te opisuje operativni program primjenjiv za provedbu ESF-a; OPULJP 2014.-2020.

Sljedeće poglavlje predstavlja okosnicu rada jer se detaljno analizira iskorištenost i djelotvornost sredstava Europskog socijalnog fonda na području BPŽ za financijsko razdoblje 2014.-2020. Na početku poglavlja navest će se ključni podaci o BPŽ, stanju u županiji i razvijenosti, a u nastavku se analizira iskorištenost sredstava po svakoj prioritetnoj osi i sveukupno, u svrhu potvrđivanja ili opovrgavanja unaprijed postavljenih hipoteza.

Završno poglavlje sadrži ukupnu sintezu dobivenih rezultata i cjelokupnog rada.

2.EUROPSKI SOCIJALNI FOND

Europski socijalni fond (ESF) utemeljen je 1957. godine Rimskim ugovorom te je glavni instrument EU za smanjenje razlika u životnom standardu država članica i njihovih regija, kroz promoviranje socijalne i gospodarske kohezije (<https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond>). Od samog početka ESF je bio usmjeren na poboljšanje mogućnosti zapošljavanja u Zajednici, promicanje zaposlenosti i povećanje geografske i profesionalne mobilnosti radnika, a s vremenom je pod različitim uvjetima i okolnostima u Europskoj uniji širio mehanizme potpore i oblikovao se kao snažan instrument EU u poticanju poduzetništva, pružanju pomoći posloprimcima u pronalaženju boljih radnih mjesta i uspostavi pravednijih mogućnosti za sve

građane EU-a prilikom njihovog zapošljavanja (Šišović, 2018). ESF je usmjeren na povećanje zapošljivosti i jednaki pristup zapošljavanju za sve građane EU, promicanje socijalne uključenosti svih građana, s naglaskom na ranjive skupine, a velika potpora daje se i aktivnostima dobrog upravljanja i ulaganju u obrazovanje i cjeloživotno učenje.

Djelovanje Europskog socijalnog fonda uvelike se temelji na ulaganju u ljudske resurse i smanjenje broja nezaposlenih i siromašnih i, sukladno tome, najveću ulogu i iskorištenost trebao bi imati u manje razvijenim državama članicama i njihovim regijama.

ESF je Republici Hrvatskoj na raspolaganju od 1. srpnja 2013. godine, kad je RH postala punopravna članica EU.

Ukupna alokacija iz ESI fondova za Republiku Hrvatsku u financijskom razdoblju 2014.-2020. iznosi 10,676 milijardi eura. Od tog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.

2.1. Strateški dokumenti za korištenje sredstava Europskog socijalnog fonda

Strateški okvir ključan je za korištenje ESI fondova, pa tako i ESF-a, jer se unutar tog okvira definiraju ciljevi na čije se postizanje usmjeravaju financijska sredstva. Kad govorimo o strateškom okviru, on podrazumijeva niz javnih politika koji sadržavaju ciljeve i smjernice za razvoj EU, pojedine države članice i prioritete koji će se financirati.
<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/>

Strategija Europa 2020. krovni je strateški dokument za korištenje ESI fondova i nastavak Lisabonske strategije iz 2000. godine koja je za cilj imala učiniti Europsku uniju najkonkurentnijim i najdinamičnijim svjetskim gospodarstvom temeljenim na znanju do 2010. godine. Pokrenuta je 2010. godine kao inicijativa Europske unije kojom bi se, kroz pet ciljeva iz područja socijalne uključenosti, klimatskih promjena, inovacija, zapošljavanja i obrazovanja, ostvario ekonomski rast i razvoj država članica, kao i EU kao cjeline (Babić, 2020: 4).

Strategijom su utvrđena tri prioriteta koja se međusobno nadopunjuju i teže tome da EU pretvore u pametnu, održivu i uključivu ekonomiju koja će ostvarivati visoke stope zaposlenosti, produktivnosti i društvene povezanosti.

Tablica 1: Prioriteti Strategije Europa 2020.

Prioriteti utvrđeni Strategijom Europa 2020.	Pametnan rast
	Uključiv rast
	Održiv rast

Izvor: <https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2017/03/Strategija-EUROPA-2020.-hr.pdf>, obrada autora

Na osnovu prioriteta, utvrđeni su sljedeći ciljevi EU koji se trebaju ispuniti do 2020. godine:

1. povećati stopu zaposlenosti stanovništva starosti od 20 do 64 godina na najmanje 75 %,
2. povećati ulaganje u istraživanje i razvoj na 3 % BDP-a EU,
3. smanjiti emisiju stakleničkih plinova za barem 20% u odnosu na postotak iz 1990.godine, odnosno za 30% ukoliko to dozvoljavaju uvjeti, povećati udio obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije na 20%; te povećati energetska učinkovitost za 20%
4. smanjiti stopu napuštanja škole na manje od 10% i povećavati udio stanovništva u dobi od 30-34 godine koji završavaju tercijarno obrazovanje na najmanje 40%,
5. smanjiti broj Europljana koji žive ispod nacionalnih granica siromaštva za 25 %; iznad granica siromaštva podići više od 20 milijuna ljudi (<https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2017/03/Strategija-EUROPA-2020.-hr.pdf>)

Strategija Europa 2020. temelj je za izradu i implementaciju Partnerskog sporazuma između Europske komisije i pojedine države članice.

Svaka država članica obvezna je podnijeti Partnerski sporazum kojim se utvrđuje nacionalna strategija za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova te je sukladno tome RH u okviru Partnerskog sporazuma izložila sveobuhvatnu i koherentnu strategiju koja ispunjava zajedničke europske ciljeve za rast i radna mjesta na nacionalnoj razini i u nacionalnom kontekstu. Partnerskim sporazumom, usvojenim od strane Europske komisije 30. listopada 2014. godine, definirani su instrumenti usklađenosti sa Strategijom Europa 2020, kao i način na koji će Republika Hrvatska pristupiti ispunjavanju zajedničkih ciljeva strategije Europa 2020 uz pomoć sredstava iz proračuna Europske unije koja su joj na raspolaganju u VFO 2014.-2020. Utvrđena su strateška područja ulaganja za ESI fondove te mehanizmi za djelotvorno korištenje

ESI fondova u svrhu ispunjenja ciljeva Strategije Europa 2020. (<https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/eu-fondovi/financijsko-razdoblje-eu-2014-2020/sporazum-o-partnerstvu/323>)

Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014.-2020. uspostavljen je institucionalni okvir za upravljanje ESI fondovima u RH za razdoblje 2014.-2020. te su definirane institucije koje obavljaju ulogu Koordinacijskog tijela za upravljanje ESI fondovima i Neovisnog revizijskog tijela te njihove odgovornosti i funkcije (<https://www.zakon.hr/z/734/Zakon-o-uspostavi-institucionalnog-okvira-za-provedbu-europskih-strukturnih-i-investicijskih-fondova-u-Republici-Hrvatskoj-u-razdoblju-2014-2020>) Na temelju ovog Zakona Vlada RH donijela je Uredbu o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem "Ulaganje za rast i radna mjesta"(NN 107/2014) kojom se definiraju tijela u sustavu upravljanja i kontrole te njihove zadaće i odgovornosti. Središnje koordinacijsko tijelo RH nadležno za upravljanje ESI fondovima je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Upravljačko tijelo je nacionalno tijelo koje upravlja operativnim programom. Posrednička tijela razine 1, u okviru odgovornosti Upravljačkog tijela, obavljaju delegirane funkcije vezane za odabir poziva za financiranje. Posrednička tijela razine 2 su tijela koja vrše provjeru kako Korisnika sredstava upotrebljava dodijeljena bespovratna sredstva, jesu li u skladu s Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava i nacionalnim i EU odredbama.

Tablica 2: Tijela u sustavu upravljanje i kontrole za ESF (2014-2020)

SREDIŠNJE KOORDINACIJSKO TIJELO
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
UPRAVLJAČKO TIJELO
Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike
POSREDNIČKA TIJELA RAZINE 1
Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike
Hrvatski zavod za zapošljavanje
Ministarstvo zdravstva
Ministarstvo turizma i sporta
Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Ured Vlade Republike Hrvatske za udruge
POSREDNIČKA TIJELA RAZINE 2
Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Izvor: Uredba o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem "Ulaganje za rast i radna mjesta"(NN 107/2014), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_09_107_2070.html, obrada autora

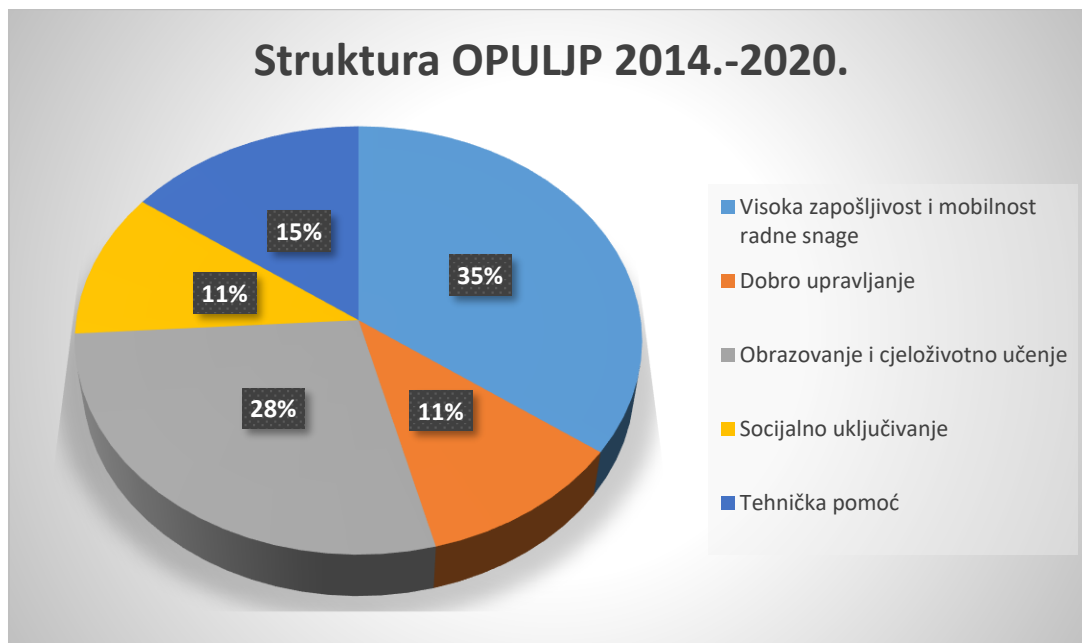
2.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Svaka država članica EU dužna je pripremiti plansko-programске dokumente u kojima detaljno navodi mjere i aktivnosti za provedbu ESI fondova, uključujući i ESF-a koji je okosnica ovog rada. Takvi dokumenti nazivaju se operativni programi, a za korištenje sredstava ESF-a u RH pripremljen je Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. Temelj za izradu operativnih programa je Partnerski sporazum kojim se utvrđuje strategija za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova na nacionalnoj razini te opisuje na koji način će Republika Hrvatska pristupiti ispunjavanju zajedničkih ciljeva strategije Europa 2020 uz pomoć sredstava Europske unije. (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/>)

Za financijsko razdoblje 2014.-2020. ukupna vrijednost Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali iznosi oko 1,850 milijardi, i to na sljedeći način: predviđena sredstva ESF-a za Hrvatsku u razdoblju 2014.-2020. iznose 1,516 milijardi eura, posebna alokacija Inicijative za zapošljavanje mladih za razdoblje 2014.-2015. godine iznosi 66,177 milijuna eura, a tu se još ubraja i nacionalno sufinanciranje (<https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/>)

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. sadrži detaljno opisane prioritetne osi, investicijske prioritete i specifične ciljeve vezane uz investicijske prioritete koji se financiraju iz pripadajućeg Europskog socijalnog fonda.

Grafikon 1: Struktura OPULJP 2014.-2020.

Izvor: <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/> , obrada autora

Prema podacima iz grafikona, najveći postotak sredstava po prioritetnim područjima usmjeren je na visoku zapošljivost i mobilnost radne snage i obrazovanje i cjeloživotno učenje. Zatim slijede tehnička pomoć i na kraju dobro upravljanje i socijalno uključivanje.

2.3. Prioritetna područja financiranja u Republici Hrvatskoj

Operativnim programom Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. definirana su temeljna područja ulaganja, odnosno prioritetne osi te pripadajući investicijski prioriteti i specifični ciljevi. U početku programiranja OPULJP-a za 2014.-2020. definirane su 4 prioritetne osi, i to: visoka zapošljivost i mobilnost radne snage, obrazovanje i cjeloživotno učenje, dobro upravljanje te socijalno uključivanje, i dodatno još prioritetna os koja se odnosi na tehničku pomoć.

Tablica 3: Prioritetne osi financirane iz ESF-a u okviru OPULJP 2014.-2020.

PRIORITETNA OS 1: VISOKA ZAPOS LJIVOST I MOBILNOST RADNE SNAGE 532.933.273 EUR	
Investicijski prioritet 8i: Pristup zapoš ljanju za osobe koje traže posao i neaktivne osobe, uključujući one koji su dugotrajno nezaposleni i one koji su daleko od tržišta rada, kao i provedbom lokalnih inicijativa za zapoš ljanje i potpore za mobilnost radne snage - 250.085,369 EUR	Specifični cilj 8.i.1: Povećanje zapoš ljanja nezaposlenih osoba, posebice dugotrajno nezaposlenih i osoba čije vještine ne odgovaraju potrebama tržišta rada - 101.879.135 EUR
	Specifični cilj 8.i.2: Povećanje održivog samozapoš ljanja nezaposlenih osoba, posebice žena - 128.486.234 EUR
	Specifični cilj 8.i.3: Očuvanje radnih mjesta, zadržavanje u zaposlenju radnika koji su proglašeni viškom te jačanje brzog ponovnog zapoš ljanja osoba koje su postale nezaposlene nakon što su proglašene viškom - 19.720.000 EUR
Investicijski prioritet 8ii: Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade - 201.010.904 EUR	Specifični cilj 8.ii.1: Povećanje zapoš ljanja i integracije dugotrajno nezaposlenih iz NEET skupine na tržište rada - 68.656.616 EUR
Investicijski prioritet 8vii – Modernizacija ustanova tržišta rada kao što su javne i privatne službe za zapoš ljanje te bolja usklađenost s potrebama tržišta rada,	Specifični cilj 8.vii.1 – Jačanje kapaciteta lokalnih partnerstava za zapoš ljanje i povećanje zaposlenosti najranjivijih skupina na lokalnim tržištima rada – 16.320.000 EUR

uključujući putem djelovanja koja povećavaju transnacionalnu mobilnost radne snage, kao i putem programa mobilnosti, te bolja suradnja institucija i relevantnih dionika - 81.837.000 EUR	Specifični cilj 8.vii.2 – Povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga na tržištu rada, uključujući mjere APZ – 65.517.000 EUR
PRIORITETNA OS 2: SOCIJALNO UKLJUČIVANJE 328.000,00 EUR	
Investicijski prioritet 9i – Aktivna uključenost, uključujući s ciljem promicanja jednakih mogućnosti te aktivnog sudjelovanja i poboljšanja zapošljivosti – 116.000.000 EUR	Specifični cilj 9.i.1 – Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti kroz promociju integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina, i borba protiv svih oblika diskriminacije – 96.000.000 EUR
	Specifični cilj 9.i.2 – Jačanje aktivnog uključivanja kroz implementaciju integriranih projekata za obnovu 5 nerazvijenih pilot područja – 20.000.000 EUR
Investicijski prioritet 9iv – Poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama, uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa – 180.000.000 EUR	Specifični cilj 9.iv.1 – Održivo poboljšanje pristupa zdravstvenoj skrbi u nerazvijenim područjima i za ranjive skupine te promocija zdravlja – 45.000.000 EUR
	Specifični cilj 9.iv.2 – Poboljšanje pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama, uključujući podršku procesu deinstitucionalizacije – 135.000.000 EUR
Investicijski prioritet 9v – Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te društvene ekonomije i ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju – 32.000.000 EUR	Specifični cilj 9.v.1 – Povećanje broja i održivosti društvenih poduzeća i njihovih zaposlenika – 32.000.000 EUR
PRIORITETNA OS 3: OBRAZOVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE 450.000.000 EUR	

<p>Investicijski prioritet 10ii – Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti tercijarnog i ekvivalentnog obrazovanja te pristupa njemu radi povećanja sudjelovanja u njemu i njegova stjecanja, posebno za skupine u nepovoljnom položaju – 205.000.000 EUR</p>	<p>Specifični cilj 10.ii.1 – Poboljšanje kvalitete, relevantnosti i učinkovitosti visokog obrazovanja – 110.000.000 EUR</p>
	<p>Specifični cilj 10.ii.2 – Povećanje stope završnosti stečenog visokog obrazovanja – 45.000.000 EUR</p>
	<p>Specifični cilj 10.ii.3 – Poboljšanje uvjeta rada za hrvatske istraživače – 50.000.000 EUR</p>
<p>Investicijski prioritet 10iii – Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unapređenje znanja, vještina i kompetencija radne snage, promicanje fleksibilnih načina učenja, između ostalog profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stečenih kompetencija – 160.000.000 EUR</p>	<p>Specifični cilj 10.iii.1 – Omogućavanje boljeg pristupa obrazovanju učenicima u nepovoljnom položaju u predtercijarnom obrazovanju – 40.000.000 EUR</p>
	<p>Specifični cilj 10.iii.2 – Promicanje pristupa cjeloživotnom učenju kroz unapređivanje ključnih kompetencija studenata, te primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u poučavanju i učenju – 70.000.000 EUR</p>
	<p>Specifični cilj 10.iii.3 – Poboljšanje obrazovnog sustava za odrasle i unapređenje vještina i kompetencija odraslih polaznika – 50.000.000 EUR</p>
<p>Investicijski prioritet 10iv – Poboljšanje značaja obrazovnih sustava i sustava osposobljavanja za tržište rada, olakšavanje prijelaza iz škole na posao, jačanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njihove kvalitete, između ostalog mehanizmima za predviđanje vještina, prilagodbom nastavnih planova i programa te uvođenjem i razvojem sustava učenja koji se temelje na radu, uključujući dualne sustave</p>	<p>Specifični cilj 10.iv.1 – Modernizacija ponude strukovnog obrazovanja te podizanje njegove kvalitete radi povećanja zapošljivosti učenika kao i mogućnosti za daljnje obrazovanje – 85.000.000 EUR</p>

učenja i programe naukovanja – 85.000.000 EUR	
PRIORITETNA OS 4: DOBRO UPRAVLJANJE 191.276.944 EUR	
Investicijski prioritet 11i – Ulaganje u institucionalne kapacitete te u učinkovitost javnih uprava i javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini s ciljem reformiranja, boljeg uređivanja i dobrog upravljanja – 109.976.944 EUR	Specifični cilj 11.i.1 – Povećanje djelotvornosti i kapaciteta u javnoj upravi kroz poboljšanje pružanja usluga i upravljanja ljudskim potencijalima – 88.076.944 EUR
	Specifični cilj 11.i.2. – Unapređenje kapaciteta i funkcioniranja pravosuđa kroz poboljšanje upravljanja i kompetencija – 21.900.000 EUR
Investicijski prioritet 11ii – Izgradnja kapaciteta za sve dionike koji osiguravaju obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, osposobljavanje te zapošljavanje i socijalne politike, uključujući uz pomoć sektorskih i teritorijalnih paktova radi omogućavanja reformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini – 81.300.000 EUR	Specifični cilj 11.ii.1 – Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva, osobito udruga i socijalnih partnera, te jačanje civilnog i socijalnog dijaloga radi boljeg upravljanja – 81.300.000 EUR
PRIORITETNA OS 5: TEHNIČKA POMOĆ 80.000,00 EUR	
Specifični cilj 1 – Osiguranje učinkovite pripreme, upravljanja, provedbe, praćenja, vrednovanja i kontrole Operativnog programa – 50.000.000 eura	
Specifični cilj 2 – Podrška potencijalnim korisnicima i regionalnim dionicima u uspješnom prijavljivanju i provedbi ESF projekata jačanjem njihovih kapaciteta i razvijanjem kvalitetne zalihe budućih projekata – 20.000.000 eura	
Specifični cilj 3 – Podrška komunikacijskim aktivnostima u svrhu djelotvorne provedbe Komunikacijske strategije i osiguranje kvalitetnog informiranja potencijalnih korisnika i voditelja projekata o mogućnostima i uvjetima financiranja u okviru Operativnog programa – 10.000.000 eura	

Izvor: <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/> i ESF - Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., obrada autora

3.UTJECAJ SREDSTAVA EUROPSKOG SOCIJALNOG FONDA NA BRODSKO-POSAVSKU ŽUPANIJU

3.1.Položaj Brodsko-posavske županije

Temeljem Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi i konstituiranjem Županijske skupštine, u travnju 1993. godine objedinjene su bivše općine Nova Gradiška i Slavonski brod i ustrojena je Brodsko-posavska županija. Smjestila se u južnom dijelu slavonske nizine, a okružuju je planine Psunj, Požeško i Diljsko gore na sjeveru te rijeka Sava na jugu. Obuhvaća 3,61 % ukupnog teritorija RH, odnosno 2.034 km², a po veličini je na 14. mjestu među županijama RH. Jedna je od najužih (7 km) i najdužih županija (117 km zračne dužine), na istoku graniči s Vukovarsko-srijemskom, na sjeveroistoku s Osječko-baranjskom, na sjeveru s Požeško-slavonskom i na zapadu sa Sisačko-moslavačkom županijom. Brodsko-posavska županija obuhvaća tri glavne reljefne cjeline: brdsku, ravničarsku i nizinsku. Brdski dio karakterizira blago uzdignuto gorje prekriveno šumom, s najvišom nadmorskom visinom od 984 m (Psunj). Ravničarsko područje, koje čini veći dio županije, sastoji se od rubnog pojasa plodne slavonske ravnice. Nizinsko područje uz rijeku Savu isprepletano je potocima, kanalskom mrežom i močvarama (<https://www.bpz.hr/>)

3.2. Sociodemografska slika i razvijenost Brodsko - posavske županije

Kad govorimo o sociodemografskim podacima i pokazateljima razvoja BPŽ, u ovom ćemo se dijelu dotaknuti pokazatelja koji se mogu povezati s prioritetnim osima OPULJP, koje su prethodno navedene.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, na području Brodsko posavske županije živi 158.575 stanovnika, od čega je čak 23,1 % u starosti 60 godina i više. Prosječna starost povoljnija je od prosjeka RH i iznosi 40,6 godina, što je u odnosu na RH 1,1 godinu manje. Stanovništvo RH pod dugotrajnim je procesom starenja; indeks starenja u 2011. godini iznosio je 115,03 %, dok je na razini županije taj postotak nešto manji: 96,54 %. Gustoća naseljenosti je 78,1 stan./km², što je više od prosjeka RH (75,7 stan./km²), a treba napomenuti i nejednaku raspodjelu stanovništva; najgušće su naseljena urbana područja koja nude kvalitetniju ponudu

usluga u sektoru obrazovanja, gospodarskih aktivnosti, društvenog života, zapošljavanja i drugih usluga kojima se doprinosi povećanju kvalitete života stanovništva.

Popis stanovništva iz 2021. ukazuje na stopu promjene broja stanovnika u iznosu od -17,85 % u odnosu na 2011. godinu. Točnije, imala je 130.782 stanovnika, što čini 3,36 % ukupnog stanovništva Hrvatske.

Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/2017) Brodsko-posavska županija spada u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Kad govorimo o obrazovanju, treba napomenuti da prema popisu stanovništva iz 2011. od ukupno 131.512 osoba od 15 i više godina samo 12.455 osoba ima visoko obrazovanje, dok je čak 52.300 osoba s najviše završenom osnovnom školom. (<https://podaci.dzs.hr/hr/>) Popis stanovništva 2021. daje nam mnogo bolju obrazovnu sliku stanovništva: od ukupno 111.693 osoba od 15 i više godina, 16.592 je visokoobrazovanih, a s najviše završenom osnovnom školom je 29.997.

Najveći udio prihoda stanovništva proizlazi iz prihoda mirovina, a velik broj stanovnika bez ikakvog je prihoda; više od 60 % ima prihode iz mirovina ili uopće nema prihoda.

Broj nezaposlenih osoba na području županije iz godine u godinu se smanjuje, pa je tako 2014. prema podacima HZZ-a zabilježeno 15.937 nezaposlenih osoba, dok je prema trenutno dostupnim podacima taj broj smanjen na 5.388 osoba (<https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>)

Tablica 4: Broj nezaposlenih u Brodsko-posavskoj županiji od 2014. do 2023. godine

Broj nezaposlenih u Brodsko-posavskoj županiji 2014.-2023.	
Godina	Broj nezaposlenih
2014.	15.937
2015.	12.700
2016.	10.591
2017.	8.545
2018.	7.026
2019.	5.820
2020.	6.732

2021.	6.563
2022.	5.923
2023.	5.388

Izvor: <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> , obrada autora

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za razdoblje od 2015. do 2022., broj zaposlenih se iz godine u godinu povećavao, osim 2018. i 2022. godine.

Tablica 5: Kretanje broja zaposlenih u BPŽ 2015-2022.

Broj zaposlenih u Brodsko-posavskoj županiji 2015.-2022.	
Godina	Broj zaposlenih
2015.	25.225
2016.	25.751
2017.	26.916
2018.	26.555
2019.	28.877
2020.	29.829
2021.	30.154
2022.	29.971

Izvor: <https://dzs.gov.hr/>, obrada autora

Stopa rizika od siromaštva na razini RH za 2022. godinu iznosi 18 % (manje za 1,2 % u odnosu na prethodnu godinu), dok na razini regija (klasifikacija HR NUTS 2021.) stopa rizika od siromaštva za Panonsku Hrvatsku, kojoj pripada BPŽ, iznosi 25,9 %.

Broj osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti u 2022. godini za Panonsku Hrvatsku iznosi 27,8 % , što je manje u odnosu na prethodnu godinu (28,6 %).

3.3. Analiza iskorištenosti sredstava Europskog socijalnog fonda (2014.-2020.)

Područja koja se mogu financirati kroz fondove Europske unije definirana su u programskim dokumentima, odnosno operativnim programima koji se izrađuju za svaki višegodišnji

financijski okvir. Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, u ulozi Upravljačkog tijela OPULJP 2014.-2020, objavljuje indikativni godišnji plan objave poziva na dostavu projektnih prijedloga koji sadrži popis natječaja, vrijeme objave natječaja, popis prihvatljivih prijavitelja i slično. (www.esf.hr) Iako je godišnji plan objave natječaja podložan promjenama i često se ne poštuju rokovi objave natječaja, potencijalnim prijaviteljima služi za pravovremene početne aktivnosti pripreme projektnog prijedloga. Svi pozivi na dostavu projektnih prijedloga objavljuju se na web stranicama www.esf.hr i www.strukturnifondovi.hr s pripadajućim uputama za prijavitelje i priložima za prijavu projekta. Pozivi na dostavu projektnih prijedloga mogu biti otvoreni i ograničeni (unaprijed su određeni prijavitelji) te izravna dodjela. Kad se govori o otvorenom pozivu, razlikujemo modalitet privremenog poziva - natjecanje projektnih prijedloga na temelju kvalitativnih aspekata, određuje se krajnji rok za podnošenje projektnih prijedloga, te modalitet trajnog poziva - natjecanje projektnih prijedloga po načelu prvenstva prema datumu i vremenu podnošenja projektnog prijedloga (www.safu.hr)

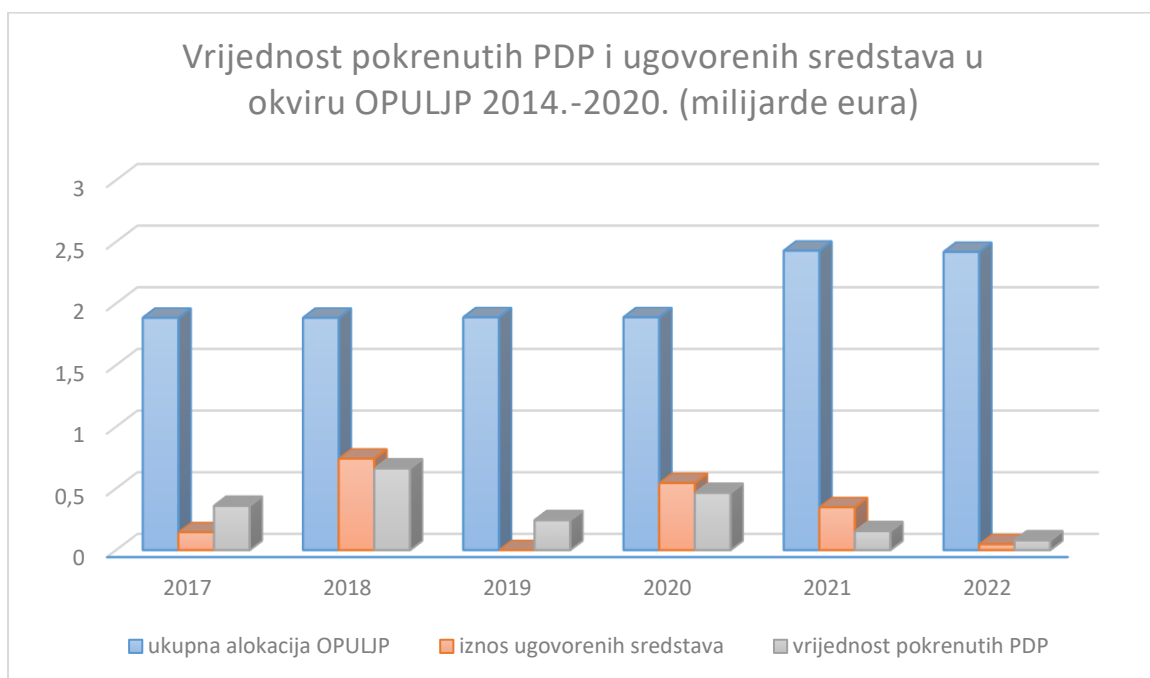
Prema posljednjem dostupnom Godišnjem izvješću o provedbi OPULJP 2014.-2020., Sažetku za građane, na dan 31. prosinca 2022. ugovoreno je sveukupno 2.311.494.576,45 EUR, što je 95,56 % ukupne alokacije OPULJP (GIP 2022., www.esf.hr). Iako je u prvotnom indikativnom godišnjem planu objave Poziva na dostavu projektnih prijedloga za 2022. predviđena objava 1 otvorenog poziva, i to Zaželi-program zapošljavanja žena-faza III, izmjenom godišnjeg plana taj je broj povećan na 2 te je objavljen i poziv Osiguravanje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskom i srednjoškolskim ustanovama, faza V. U odnosu na 2021. godinu kad je objavljeno 5 poziva na dostavu projektnih prijedloga, broj objavljenih poziva u 2022. godini je za 3 manji. (GIP 2022.)

Ako se vratimo na prethodne godine i podatke o vrijednosti pokrenutih poziva na dostavu projektnih prijedloga i iznosa ugovorenih sredstava na godišnjoj razini, dolazimo do informacija da je u 2017. godini objavljeno ukupno 37 poziva sveukupne vrijednosti 359.057.915,43 EUR, dok je iznos ugovorenih sredstava bio 145.670.159,60 EUR. Ukupna alokacija OPULJP iznosila je 1.884.863,377 EUR.

U 2018. godini objavljeno je nešto više poziva (sveukupno 46), čija je vrijednost 662.206.655 EUR, a iznos ugovorenih sredstava iznosio je 742.890.391 EUR. Za 2019. i 2020. godinu ukupna alokacija OPULJP iznosila je 1.888.909.599 EUR. Broj i vrijednost objavljenih poziva u 2019. godini bili su dvostruko manji nego u 2020. (21 poziv u vrijednosti od 243.950.703,19 EUR u 2019., a 44 poziva u vrijednosti od 464.697.829,42 EUR za 2020). U 2021. godini fokus

je stavljen na brže ugovaranje projekata u okviru već objavljenih poziva i sukladno tome smanjen je broj objavljenih poziva na dostavu projektnih prijedloga; objavljeno je svega 5 natječaja, od čega su dvije izravne dodjele sredstava. Vrijednost objavljenih poziva je 154.670.500 EUR, a iznos ugovorenih sredstava je 348.023.758,87 EUR. S obzirom na to da je krajnji rok za završetak svih projekata u okviru financijske perspektive 2014.-2020. 31. prosinca 2023. godine, u 2022. godini naglasak je stavljen na uspješan završetak provedbe ugovorenih projekata te je zabilježen ponovni pad broja objavljenih natječaja: samo 2 objavljena natječaja u vrijednosti 79.368.239,43 EUR. (GIP 2017.-2022. u okviru OPULJP 2014.-2020). Sve navedeno prikazano je u narednom grafikonu.

Grafikon 2: Vrijednost ugovorenih sredstava i pokrenutih PDP-a u okviru OPULJP 2014.-2020

Izvor: GIP 2017-2020, www.esf.hr, obrada autora

Prema Izvješću o iskorištenosti EU fondova po županijama koje je objavilo MRRFEU (MRRFEU, <https://razvoj.gov.hr>) za 2017., 2018. i 2019. godinu, ukupan iznos ugovorenih bespovratnih sredstava u okviru OPULJP 2014-2020 iznosi: za 2017. godinu 107.726.228,02 EUR, za 2018. godinu 191.109.950,49 EUR, dok je u 2019. godinu ukupno ugovoreno 66.691.011,35 EUR. Ugovoreno kumulativ u tri navedene godine iznosi 365.527.189,86 EUR.

Najviši iznos ugovorenih sredstava u 2017. godini na razini županije imao je Grad Zagreb s udjelom od 16,74 % u sveukupno ugovorenim sredstvima, zatim slijede Vukovarsko-srijemska županija s udjelom 14,04 %, a na trećem mjestu se nalazi Osječko-baranjska županija sa 10,17 %. Najmanje ugovorenih bespovratnih sredstava ostvarila je Ličko-senjska županija sa 1,31 % udjela, Krapinsko-zagorska sa 1,61 % udjela te Dubrovačko-neretvanska s 1,83 % udjela. (MRRFEU, <https://razvoj.gov.hr>). Brodsko-posavska županija nalazi se na osmom mjestu po iskorištenosti sredstava u 2017. godini s udjelom 3,98 % od ukupno ugovorenih sredstava, što ju svrstava u relativno uspješne županije.

Najviši iznos ugovorenih bespovratnih sredstava u okviru OPULJP bio je u 2018. godini kad je najuspješnija županija po iskorištenosti sredstava u okviru OPULJP bila Splitsko-dalmatinska županija sa 17,48 % udjela u ukupno ugovorenim sredstvima za tu godinu. Na drugom mjestu je Osječko-baranjska županija s udjelom od 12,38 %, zatim slijedi Grad Zagreb sa 8,95 % te Brodsko-posavska županija sa ukupnim ugovorenim iznosom 12.883.645,23 EUR (6,74 % od ukupno ugovorenih sredstava na godišnjoj razini). Što se tiče Brodsko-posavske županije primjećuje se značajan porast udjela ugovorenih sredstava u ukupno ugovorenom iznosu na razini RH. Najmanje uspješne županije prema ugovaranju bespovratnih sredstava u 2018. godini su Ličko-senjska (1,38 %), Požeško-slavonska (1,67 %) i Virovitičko-podravska (2,26 %). U Brodsko-posavskoj županiji, koja je najrelevantnija za temu i područje završnog rada, je u 2017. godini ukupno ugovoreno 4.287.918,64 EUR.

U 2019. godini ponovo se na prvo mjesto po iskorištenosti sredstava vraća Grad Zagreb s udjelom od 17,44 %, a slijede Šibensko-kninska i Osječko-baranjska županija s udjelom od 9,91 %, odnosno 9,79 %. Koprivničko-križevačka županija uvjerljivo je najslabija u iskorištavanju sredstava sa samo 0,76 % udjela u ukupno ugovorenim sredstvima, što je najmanji postotak u sve tri godine, a slijede ju Požeško-slavonska županija (1,01 %) i Međimurska (1,07 %). Značajan pad udjela u ukupno ugovorenim sredstvima u 2019. godini primjećuje se za Brodsko-posavsku županiju koja je na tek 16.mjestu s udjelom od 1,66 %, dok su iza nje još Varaždinska, Ličko-senjska, Međimurska, Požeško-slavonska i Koprivničko-križevačka županija (<https://razvoj.gov.hr>).

Tablica 6: Ugovorena bespovratna sredstva u okviru OPULJP 2014-2020. za 2017.,2018. i 2019. godini

Županija	Ugovoreno kumulativno u 2017.,2018. i 2019. godini	Udio u ukupno ugovorenim sredstvima u 2017., 2018. i 2019. godini
Ličko-senjska	4.813.111,55 EUR	1,32 %
Koprivničko-križevačka	9.319.151,37 EUR	2,55 %
Istarska	9.415.351,78 EUR	2,58 %
Međimurska	9.471.723,41 EUR	2,59 %
Krapinsko-zagorska	9.497.258,34 EUR	2,60 %
Požeško-slavonska	9.548.541,38 EUR	2,61 %
Virovitičko-podravska	9.689.464,07 EUR	2,65 %
Varaždinska	9.937.289,27 EUR	2,72 %
Zadarska	11.213.167,70 EUR	3,07 %
Zagrebačka	12.813.482,80 EUR	3,51 %
Karlovačka	13.296.088,90 EUR	3,64 %
Dubrovačko-neretvanska	13.441.654 EUR	3,68 %
Bjelovarsko-bilogorska	13.629.217,60 EUR	3,73 %
Primorsko-goranska	15.549.678,70 EUR	4,25 %
Sisačko-moslavačka	18.084.268,90 EUR	4,95 %
Brodsko-posavska	18.280.698,40 EUR	5,00 %
Šibensko-kninska	18.942.555,20 EUR	5,18 %
Vukovarsko-srijemska	26.485.163,60 EUR	7,25 %
Osječko-baranjska	41.137.450,70 EUR	11,25 %
Splitsko-dalmatinska	44.183.867,90 EUR	12,09 %
Grad Zagreb	46.778.004,40 EUR	12,80 %

Izvor:

<https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti%20%20dokumenti/Iskori%C5%A1tenost%20EU%20fondova%20po%20%C5%BEupanijama.pdf> , obrada autora

Prema ukupnim kumulativnim iznosima ugovorenih sredstava za 2017., 2018. i 2019. godinu, najniži iznos ugovorenih sredstava imale su Ličko-senjska, Koprivničko-križevačka i Istarska županija, dok su najuspješnije Grad Zagreb, Splitsko-dalmatinska županija i Osječko-baranjska županija.

Brodsko-posavska županija nalazi se na šestom mjestu po uspješnosti iskorištavanja sredstava za razdoblje 2017.-2019. godine, sa ukupno ugovorenim iznosom bespovratnih sredstava od 18.280.698,40 EUR, odnosno 5,00 % udjela u ukupno ugovorenim sredstvima na razini RH.

U narednim poglavljima analizirat će se iskorištenost sredstava ESF-a prema svakoj pojedinoj prioritetnoj osi u razdoblju od 2014.-2020, pri čemu će naglasak biti na prioritetne osi koje se tiču zapošljavanja, socijalne uključenosti, obrazovanja i dobrog upravljanja. U sklopu prioritetne osi 5: *Tehnička pomoć* i 6. *Poticanje sanacije krize u kontekstu pandemije COVID-19* nije objavljen niti jedan otvoreni poziv na dostavu projektnih prijedloga koji bi pružio mogućnost prijave akterima s područja Brodsko-posavske županije. Štoviše, svi objavljeni pozivi su izravna dodjela, a korisnici su različita relevantna ministarstva, HZZ, HZMO i slično (<https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/popis-operacija/>)

3.3.1. Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja zapošljavanja

Prioritetna os koja se odnosi na područje zapošljavanja usmjerena je na povećanje zapošljivosti, smanjenje nezaposlenosti, promicanje reintegracije nezaposlenih osoba na tržište rada kroz provedbu mjera aktivne politike tržišta rada, promicanje konkurentnosti svih na tržištu rada. lokalna partnerstva za zapošljavanje kao model koji najbolje prepoznaje potrebe tržišta rada na lokalnoj i regionalnoj razini, osnaživanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao javnog tijela kojem je primarna zadaća unapređenje tržišta rada, povećanje prilagodljivosti malih i srednjih poduzeća i obrta pružanjem stručnih i poduzetničkih znanja i vještina. Aktivnosti uglavnom obuhvaćaju ranjive skupine koje imaju otežan pristup na tržište rada ili se ne mogu tako brzo prilagoditi izazovima tehnologije i modernizacije. Uglavnom se radi o osobama s invaliditetom, dugotrajno nezaposlenim osobama, starijim osobama, nacionalnim manjinama, niže obrazovanim osobama, ženama te mladima bez radnog iskustva (<https://www.esf.hr/zaposljavanje/>)

Prilikom objave poziva na dostavu projektnih prijedloga, navode se i prihvatljivi prijavitelji i partneri za svaki pojedini poziv, a što se tiče prioritetne osi koja se odnosi na zapošljavanje, projektne prijedloge uglavnom može podnijeti širok spektar aktera: nevladine organizacije,

jedinice lokalne i regionalne samouprave, neprofitne organizacije, javne ustanove, privatne institucije, organizacije koje se bave posredovanjem pri zapošljavanju, privatne tvrtke, lokalne i regionalne razvojne agencije, zadruge i međunarodne (međuvladine) organizacije, socijalni partneri, komore, mala i srednja poduzeća, socijalna poduzeća, lokalna i regionalna partnerstva (<https://www.esf.hr/zaposljavanje/>)

Do 30.lipnja 2023. godine u okviru ove prioritetne osi objavljeno je sveukupno 28 poziva na dostavu projektnih prijedloga, od čega su samo dva otvorena poziva, i to jedan otvoreni privremeni (Lokalne inicijative za zapošljavanje-faza III) i jedan otvoreni trajni (Pronađi me-provedba aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih osoba u NEET statusu). Ostali PDP-i su izravne dodjele namijenjene uglavnom Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i relevantnim ministarstvima, te se nijedan projekt implementiran na temelju izravne dodjele ne provodi na području Brodsko-posavske županije. Za potrebe ovog rada relevantniji su otvoreni pozivi na koje se mogu prijaviti svi akteri koji zadovoljavaju uvjete propisane natječajnom dokumentacijom. Od ukupno 142 ugovorenih projekata iz prioritetne osi zapošljavanja samo je 7 ugovoreno na području Brodsko-posavske županije, u sveukupnoj vrijednosti 825.998,85 EUR. Ukoliko broju ugovorenih projekata dodamo i one koji se provode na nekoliko županija (uključujući i BPŽ), onda se radi o još dva projekta, sveukupno 9.

Tablica 7: Otvoreni pozivi na dostavu projektnih prijedloga, broj i iznos ugovorenih projekata za prioritetnu os Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage OPULJP 2014-2020. (osim izravne dodjele)

Prioritetna os: Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage					
Naziv poziva	Vrsta poziva	Broj ugovorenih projekata	Ukupni prihvatljivi izdaci	Broj ugovorenih projekata u BPŽ	Ukupni prihvatljivi izdaci za BPŽ
„Pronađi me!“ – provedba aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih	Otvoreni trajni postupak	30	6.466.094,26 EUR	1	233.677,09 EUR

osoba u NEET statusu					
Lokalne inicijative za zapošljavanja-faza III	Otvoreni postupak privremeni	112	15.576.766,28 EUR	6	825.998,85 EUR
UKUPNO		142 ugovorenih projekata (osim izravne dodjele)		7 ugovorenih projekata (osim izravne dodjele)	

Izvor: Popis operacija u okviru OPULJP 2014.-2020., <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/popis-operacija/>, obrada autora

U okviru prioritetne osi koja se odnosi na zapošljavanje objavljena su samo 2 PDP, od čega poziv čija je svrha provedba aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih osoba u NEET statusu, bilježi mnogo manju iskorištenost i provedbu projekta.

Kad se govori o aktivnostima financiranja ESF-a, ovo je prvi poziv koji predviđa aktivnosti za osobe koje se nalaze u NEET statusu, pa se ne može isključiti ni pretpostavka da organizacije nisu upoznate s njihovim potrebama, ali i općenito pojmom NEET statusa. Pripadnike te ciljane skupine vrlo je teško privući i uključiti u projektne aktivnosti, s obzirom da se radi o osobama koje nisu zaposlene, nisu u redovnom obrazovanju niti obrazovanju odraslih, često su inertne, teško ih je identificirati i potaknuti na sudjelovanje u aktivnostima kojima će obogatiti svoje obrazovno i radno iskustvo. Poteškoće u njihovom dosegu još su izraženije u manjim i slabije razvijenim sredinama, kao što je to slučaj s BPŽ.

Projektne prijedloge u okviru tog PDP-a bilo je moguće podnijeti jedino po principu „najbržeg prsta“, odnosno radilo se o otvorenom trajnom pozivu. Prijave su se zaprimale bez detaljne evaluacije kvalitete i nakon dosega određenog postotka raspoloživih sredstava poziv se obustavlja, što je bio i slučaj s ovim pozivom. Princip „najbržeg prsta“ najčešći je način slanja projektnih prijedloga u okviru ESF-a, što posljedično dovodi do velikog broja zaprimljenih prijavi i nemogućnosti financiranja kvalitetnijih projektnih prijedloga koji su „prekasno“ poslani.

Na području Brodsko-posavske županije proveo se samo 1 projekt, čiji je prijavitelj s područja BPŽ i aktivnosti provodi na tom području. Radi se o projektu „Savladaj prepreke: Osnaži se i

ostvari na tržištu rada“ prijavitelja Udruge Studio B, u ukupnoj vrijednosti 233.677,09 EUR i trajanju od dvije godine (srpanj 2021.-srpanj 2023.) Opći cilj projekta bio je identificirati 15 mladih osoba na području BPŽ-a (Nova Gradiška, Vrbje, Staro Petrovo Selo i okolne općine) koje pripadaju skupini NEET osoba, te ih obrazovati i ojačati za aktivno sudjelovanje na tržištu rada (<https://udrugastudiob.hr/evaluacijsko-izvjesce-savladaj-prepreke-osnazi-se-i-ostvari-na-trzistu-rada/>). Također, cilj je uključiti osobe u NEET statusu u programe osposobljavanja, pružiti im individualnu podršku i osnažiti 4 korisnika za uključivanje na tržište rada.

Projektne aktivnosti rezultirale su uključenosti 24 korisnika, od čega je njih 15 završilo verificirane programe osposobljavanja. Nadalje, ukupno 7 korisnika se neposredno po prestanku sudjelovanja zaposlilo, od čega 1 osoba s invaliditetom.

Iz navedenog je vidljivo kako su predviđeni projektni rezultati nadmašeni, obzirom da je broj obuhvaćenih direktnih korisnika veći za 9, a uspješno se zaposlilo troje više od planiranog (<https://udrugastudiob.hr/evaluacijsko-izvjesce-savladaj-prepreke-osnazi-se-i-ostvari-na-trzistu-rada/>).

Iako se radi samo o jednom projektu provedenom iz spomenutog PDP-a, njegov učinak na područje BPŽ nije zanemariv: identificirani su korisnici koji se nalaze u NEET statusu, uključili su se u programe osposobljavanja i osnažili se na tržištu rada, dok su se neki od uključenih korisnika i zaposlili, čime su doprinijeli povećanju zapošljivosti na području županije.

3.3.2. Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja socijalnog uključivanja

Ova je prioritetna os usmjerena na potporu socijalno osjetljivim skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju na tržištu rada, ali i općenito u društvenom životu. Naglasak se stavlja na razvoj socijalnih usluga u zajednici koje doprinose općoj zapošljivosti te promicanje usklađivanja rada i obiteljskog života kroz razvoj novih i poboljšanje kvalitete postojećih socijalnih usluga u zajednici (<https://www.esf.hr/socijalno-ukljucivanje/>). Sudjelovanjem u projektnim aktivnostima nastoji se povećati znanja i vještine ciljanih skupina kroz programe psihološkog osnaživanja, prekvalifikacije, dokvalifikacije, treninge o životnim vještinama, edukacije i radionice, u svrhu njihova socijalnog uključivanja i aktivnog sudjelovanja u poslovima zajednice. Projekti su uglavnom usmjereni na sljedeće socijalno osjetljive skupine: osobe s invaliditetom, osobe s niskim stupnjem obrazovanja, nezaposlene mlade osobe, starije i nemoćne osobe, dugotrajno nezaposlene osobe, žene, korisnici pomoći i usluga socijalne skrbi, pripadnici nacionalnih manjina i ostali (<https://www.esf.hr/socijalno-ukljucivanje/>). U

podnošenju projektnih prijedloga mogu sudjelovati nevladine organizacije, neprofitne organizacije, javne ustanove, privatne institucije, privatne tvrtke, lokalna i područna samouprava, lokalne i regionalne razvojne agencije.

U analizi ugovorenih projekata i njihovih vrijednosti u području socijalnog uključivanja, naglasak će ponovo biti na pozivima na dostavu projektnih prijedloga otvorenog tipa, s obzirom na to da su izravne dodjele uglavnom fokusirane na konkretna područja (npr. Petrinja), a Korisnici takvih projekata su uglavnom ministarstva i ustanove na razini RH. Također, natječaji u okviru kojih se sredstva raspoređuju izravnom dodjelu, ne pružaju mogućnost prijave drugih organizacije nego samo one/onih izravno utvrđenih pozivom. Stoga, takvi su pozivi manje relevantni jer se ne mogu povezati s manjom ili većom iskorištenosti EU sredstava u BPŽ.

Tablica 8: Pozivi na dostavu projektnih prijedloga, broj i iznos ugovorenih projekata za prioritetnu os Socijalno uključivanje OPULJP 2014-2020 (osim izravne dodjele)

Prioritetna os: Socijalno uključivanje					
Naziv poziva	Vrsta poziva	Broj ugovoreni h projekata	Ukupno prihvatljivi izdaci	Broj ugovoreni h projekata u BPŽ	Ukupni prihvatljivi izdaci za BPŽ
Uključivanje djece i mladih u riziku od socijalne isključenosti te osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u zajednicu kroz šport	Otvoreni postupak trajni	56	8.266.102,87 EUR	1	198.812,79 EUR
Umjetnost i kultura za mlade	Otvoreni postupak privremeni	29	2.384.950,60 EUR	2	251.607,11 EUR
Umjetnost i kultura 54+	Otvoreni postupak	40	2.613.851,91 EUR	0	0

	privremeni				
Podrška programima usmjerenima mladima	Otvoreni postupak privremeni	17	1.545.935,36 EUR	0	0
Zaželi-program zapošljavanja žena	Otvoreni postupak trajni	321	141.189.553,9 EUR	22	12.556.235,26 EUR
Podrška socijalnom uključivanju i zapošljavanju marginaliziranih skupina	Otvoreni postupak trajni	87	12.627.092,7 EUR	5	705.819,09 EUR
Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici - faza I	Otvoreni postupak privremeni	104	19.171.769,91 EUR	7	1.344.841,25 EUR
Mediji zajednice - potpora socijalnom uključivanju putem medija, faza I	Otvoreni postupak privremeni	13	1.991.173,69 EUR	2	295.462,82
Aktivno uključivanje i poboljšanje zapošljivosti te razvoj inovativnih socijalnih usluga za ranjive skupine unutar 7 urbanih aglomeracija/područja Osijek, Pula, Rijeka, Slavonski	Otvoreni postupak trajni	40	10.522.641,28 EUR	5	1.055.421,61 EUR

Brod, Split, Zadar i Zagreb					
Zaželi-program zapošljavanja-faza II	Otvoreni postupak trajni	421	96.301.774,7 5 EUR	35	8.978.649,21 EUR
Umjetnost i kultura online	Otvoreni postupak trajni	77	4.271.523,84 EUR	2	179.096,56 EUR
Čitanjem do uključivog društva	Otvoreni postupak privremeni	24	5.470.992,41	2	451.512,84 EUR
Zaželi-program zapošljavanja-faza III	Otvoreni postupak trajni	442	54.899.093,2 4 EUR	29	3.647.313,83 EUR
Razvoj i provedba programa za socijalnu koheziju i povećanje zaposlenosti u gradovima: Kninu, Belom Manastiru i općini Darda, Benkovcu, Petrinji i Vukovaru	Otvoreni postupak trajni	62	9.655.105,88	0	0
Jačanje poslovanja društvenih poduzetnika – faza I	Otvoreni postupak trajni	90	13.203.659,3 3 EUR	1	159.004,26 EUR
Specijalističko usavršavanje doktora medicine	Ograničen i postupak trajni	64	28.626.476,9 9 EUR	1	440.977,58 EUR

Promocija zdravlja i prevencija bolesti - faza 1	Otvoreni postupak trajni	49	4.147.130,63 EUR	1	65.175,05 EUR
Promocija zdravlja i prevencija bolesti - faza 2	Otvoreni postupak trajni	68	3.761.869,44 EUR	0	0
Podrška daljnjem procesu deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi za osobe s invaliditetom	Ograničen i postupak trajni	11	16.436.778,6 3	0	0
Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom	Otvoreni postupak trajni	93	15.488.659,4 7 EUR	4	755.712,49 EUR
Poboljšanje pristupa ranjivih skupina tržištu rada u sektoru turizma i ugostiteljstva	Otvoreni postupak privremen i	41	8.196.449,92 EUR	0	0
Podrška procesu deinstitucionalizacije i prevencije institucionalizacije djece i mladih	Ograničen i postupak trajni	10	7.516.053,53 EUR	1	788.874,05 EUR
Unaprjeđenje usluga za djecu u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	Otvoreni postupak trajni	68	42.286.330,8 9 EUR	0	0
Poboljšanje pristupa ranjivih skupina tržištu rada u sektoru	Otvoreni postupak	14	3.615.062,47 EUR	0	0

turizma i ugostiteljstva II	privremeni				
Poticanje društvenog poduzetništva	Otvoreni postupak privremeni	17	1.316.973,57 EUR	1	84.889,31 EUR
Jačanje poslovanja društvenih poduzetnika – faza I	Otvoreni postupak trajni	90	13.203.659,3 3	1	159.004,26 EUR
Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - faza II	Otvoreni postupak trajni	123	24.434.732,2 6	5	946.840,33 EUR
Razvoj i širenje mreže izvaninstitucionalnih usluga za hrvatske branitelje i stradalnike Domovinskog rata	Otvoreni postupak trajni	45	10.419.244,2 4 EUR	1	264.559,35 EUR
Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - faza III	Otvoreni postupak trajni	112	19.792.014,9 5 EUR	5	769.360,06 EUR
Unaprjeđenje postojećih i širenje usluga izvaninstitucionalne skrbi na području odabranih urbanih aglomeracija/područja Osijek, Pula, Rijeka, Slavonski	Otvoreni postupak trajni	47	10.962.742,9 5 EUR	3	793.509,86

Brod, Split, Zadar i Zagreb					
Nastavak unaprjeđenja usluga za djecu u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	Otvoreni postupak trajni	124	38.733.123,9 7 EUR	2	571.146,39 EUR
Razvoj, širenje i unaprjeđenje kvalitete izvaninstitucijskih socijalnih usluga kao podrška procesu deinstitutionalizacije	Otvoreni postupak trajni	22	11.731.112,0 0 EUR	2	735.534,04 EUR
UKUPNO		2.821 ugovoreni h projekata (osim izravne dodjele)		140 ugovoreni h projekata (osim izravne dodjele)	

Izvor: Popis operacija u okviru OPULJP 2014.-2020., <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/popis-operacija/>, obrada autora

U sklopu ovog prioritetnog područja objavljen je mnogo veći broj poziva na dostavu projektnih prijedloga, te je sukladno tome ugovoren i veći broj projekata na razini RH i BPŽ. Organizacije s područja BPŽ prepoznaju specifične potrebe svoje regije koje zahtijevaju više intervencija u području socijalnog uključivanja, pogotovo ako se u obzir uzme i činjenica da BPŽ, prema razvojnoj strategiji do 2020., spada u deprivirana područja s visokim rizikom od siromaštva. Brodsko-posavska županija je najveći broj projekata ugovorila u okviru poziva Zaželi-program zapošljavanja žena (22), Zaželi-program zapošljavanja žena-faza II (29) i Zaželi-program zapošljavanja žena-faza III (35). Navedeni pozivi na dostavu projektnih prijedloga kao

prihvatljivu obveznu aktivnost propisuju zapošljavanje žena iz ciljanih skupina svrhu potpore i podrške starijim osobama i osobama u nepovoljnom položaju kroz programe zapošljavanja u lokalnoj zajednici, što ukazuje na činjenicu da se provedbom ovih projekata doprinijelo povećanju broja zaposlenih i smanjenju broja nezaposlenih na području Brodsko-posavske županije, ali i smanjenju socijalne isključenosti ranjivih skupina (<https://strukturnifondovi.hr/en/natjecaji/poziv-dostavu-projektih-prijedloga-zazeli-program-zaposljavanja-zena/>). Velik broj Korisnika Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava su neprofitne organizacije koje se već u svojim redovnim aktivnostima bave povećanjem kvalitete života i uključivanjem socijalno ugroženih skupina u društvene aktivnosti. Projekti ovakve vrste doprinose ravnopravnom sudjelovanju ranjivih skupina u aktivnostima zajednice, ali ujedno su izuzetna prilika za jačanje ljudskih resursa organizacije, s obzirom da se po projektu zapošljava i više od 15 osoba (<https://radiong.hr/uvodna-konferencija-projekta-zaposlena-zena-za-jako-i-solidarno-drustvo-faza-iii/>). Uspješnost u iskorištenosti sredstava prioritnog područja socijalnog uključivanja vjerojatno proizlazi i iz činjenice da su određeni pozivi na dostavu projektnih prijedloga objavljeni u nekoliko faza, pa je čest slučaj da je organizacija, nakon uspješno provedenog projekta iz faze 1, prijavila projekte u sklopu preostalih faza (npr. Udruga gluhih i nagluhih Nova Gradiška koja je provela projekte financirane iz programa Zaželi iz sve tri faze). Na području Brodsko-posavske županije živi značajan broj osoba s invaliditetom i osoba starije životne dobi, velik broj udruga bavi se tim ciljanim skupinama i prepoznaju njihove potrebe, za razliku od npr. skupine osoba u NEET statusu. Sukladno tome, za očekivati je mnogo veći odaziv za financiranje projekata koji predviđaju uključivanje osoba s invaliditetom i starijih i nemoćnih.

Također, u okviru ovog prioritnog područja treba naglasiti da je jedan od projekata koji se provodio na području Brodsko-posavske županije naveden kao primjer uspješnog projekta na internetskoj stranici ESI fondova, a radi se o projektu ONE WORLD, ONE LOVE, ONE COMMUNITY. (<https://strukturnifondovi.hr/eu-projekti/one-world-one-love-one-community/>) Projekt je provela Športska udruga gluhih Nova Gradiška, u suradnji s dvije obrazovne ustanove i pet organizacija civilnog društva, a cilj projekta je razvoj novih i uključivanje u postojeće športske aktivnosti lokalne zajednice za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju s područja provedbe projekta. Ukupna vrijednost projekta je 198.812,79 EUR. Europska Unija iz Europskog socijalnog fonda, OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020. sufinancira iznos od 85 % (168.990,88 EUR) od ukupnih sredstava, dok se obavezni nacionalni dio (15%) bespovratnih sredstava sufinancira iz Državnog proračuna RH (<https://sugng.hr/one-world-one-love-one-community/>)

Kao glavnu prepreku još većem broju provedenih projekata ističem metodu prijave projektnih prijedloga, koja se odnosi na sva prioritetna područja. Najveći broj poziva na dostavu projektnih prijedloga je otvorenog trajnog tipa, što ukazuje na metodu „najbrži prst“ kojom se sredstva dodjeljuju organizacijama koje prve podnesu prijavu, bez obzira na kvalitetu projektnog prijedloga. Prema tablici 8., gotovo 70 % objavljenih poziva na dostavu projektnih prijedloga (bez izravne dodjele) je otvorenog trajnog tipa.

3.3.3. Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja obrazovanja

Prioritetna os koja se odnosi na obrazovanje i cjeloživotno učenje ima za cilj „povećavanje ulaganja u ljudski kapital kroz razvoj i provedbu politike razvoja ljudskih potencijala i nacionalnog kvalifikacijskog okvira, unapređenje učinkovitosti i kvalitete sustava obrazovanja i osposobljavanja u skladu s potrebama tržišta rada, povećanje razine sudjelovanja u cjeloživotnom učenju, dostupnosti cjeloživotnog učenja i unaprjeđenije ljudskog kapitala u istraživanju i razvoju“ (<https://www.esf.hr/obrazovanje/>). U svrhu postizanja navedenih ciljeva natječaji objavljeni u okviru ove prioritetne osi omogućuju provedbu aktivnosti koje se odnose na razvoj digitalnih alata za učenje na daljinu, unaprjeđenje i razvoj kurikuluma, nabavu didaktičko-pedagoške opreme, razvoj i prilagodba studijskih programa i ostalo. Na natječaje se mogu prijaviti dječji vrtići, osnovne škole, srednje škole, visoka učilišta, udruge učenika/studenata, centri za obrazovanje djece/učenika/studenata s invaliditetom, nevladine udruge, javne ustanove zadužene za razvoj/provedbu obrazovnih politika, istraživački instituti, jedinice lokalne uprave i regionalne samouprave, udruge poslodavaca, sindikati i druge relevantne nevladine organizacije, uključujući i studentske organizacije.

U okviru ove prioritetne osi objavljeno je sveukupno 31 PDP, od čega 15 izravne dodjele. Za potrebe ovog rada relevantniji su otvoreni i ograničeni pozivi pa je tako u okviru ove prioritetne osi ugovoreno sveukupno 421 projekt u ukupnoj vrijednosti od 336.946.047,2 EUR. Na razini Brodsko-posavske županije ugovoreno je 14 projekata u vrijednosti 12.285.898,72 EUR.

Najveći projekt koji se provodi u okviru ove prioritetne osi je projekt Regionalni centar kompetentnosti „Slavonika 5.1“

Tablica 9: Projekt Regionalni centar kompetentnosti „Slavonika 5.1.“

Projekt: Regionalni centar kompetentnosti „Slavonika 5.1.“
Korisnik projekta: Tehnička škola (Slavonski Brod)
Kodni broj: UP.03.3.1.04.0018
Poziv: Uspostava regionalnih centara kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u (pod)sektorima: strojarstvo, elektrotehnika i računalstvo, poljoprivreda i zdravstvo –
Ukupna vrijednost: 6.477.406,35 EUR
Trajanje: 01.12.2019. do 01.12.2023. godine (48 mjeseci)
Sažetak projekta: Uspostavlja se Regionalni centar kompetentnosti čija je svrha osiguranje kvalitetnog sustava strukovnog obrazovanja, obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja uz kontinuiran, svrsishodan i strateški razvoj u suradnji s poslodavcima, osnivačima, razvojnim agencijama, strukovnim udruženjima, visokim učilištima i civilnim sektorom, a koji mogu pridonijeti tome da se razvije sustav strukovnog obrazovanja u sektoru strojarstva. Projekt se provodi na 5 županija.

Izvor: <https://tssb.hr/regionalni-centar-kompetentnosti-slavonika-5-1/> , obrada autora

Osim Tehničke škole u Slavonskom Brodu, Korisnici Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u sklopu ove prioritetne osi na području BPŽ su jedinice lokalne i/ili regionalne samouprave, odnosno Grad Slavonski Brod i Brodsko-posavska županija. Proveli su projekte iz poziva čija je svrha osigurati pomoćnike u nastavi i komunikacijske posrednike osobama s teškoćama u razvoju na razini osnovnih i srednjih škola, i to u čak 5 faza istog poziva. Kroz takve projekte osigurani su uvjeti za poboljšanje njihovih obrazovnih postignuća, uspješniju socijalizaciju i emocionalno funkcioniranje. Osiguravanjem pomoćnika u nastavi utjecalo se na izjednačavanje mogućnosti učenika s teškoćama u razvoju s ostalim učenicima kako bi postigli bolje rezultate u učenju, ojačali samopouzdanje i samopoštovanje te se potpuno osamostalili (<https://www.bpz.hr/eu/s-osmijehom-u-%C5%A1kolu-4>). Na taj način ostvarena je veća kvaliteta sudjelovanja osoba s teškoćama u razvoju u obrazovnom procesu i njihovom osobnom razvoju.

3.3.4. Iskorištenost sredstava Europskog socijalnog fonda iz područja dobrog upravljanja

Ojačano civilno društvo jedno je od preduvjeta i pokazatelja stabilne demokratske države, čijim se razvojem, uz ostale pokazatelje, mjeri razina razvoja demokracije i otvorenosti hrvatskoga društva. Također, organizacije civilnog društva često su najuspješnije u prepoznavanju potreba socijalno osjetljivih skupina, zbog čega je potrebno dodatno jačati njihove kapacitete. Prioritetna os 4 (Dobro upravljanje) usmjerena je na jačanje uloge organizacija civilnog društva za društveno – ekonomski rast i demokratski razvoj čime će se doprinijeti njihovom ravnopravnom sudjelovanju u izgradnji demokratskog, otvorenog, uključivog, bogatog i socijalno pravednog, održivog te ekološki osviještenog društva (<https://www.esf.hr/dobro-upravljanje/>). Natječajni su usmjereni jačanju regionalnih i lokalnih struktura za podršku razvoju civilnog društva, osnaživanju organizacija koje djeluju u području razvoja zajednice na lokalnim razinama, promicanje aktivnosti organizacija civilnog društva u području zagovaranja za marginalizirane skupine, onih aktivnih u području volonterstva i pružanju socijalnih usluga. Što se tiče objavljenih poziva, vrsta poziva i broja ugovorenih projekata i njihovih vrijednosti na razini RH i BPŽ, u okviru ove prioritetne osi objavljeno je 55 poziva izravne dodjele i 11 otvorenih postupaka (trajnih ili privremenih) te je ugovoreno ukupno 618 projekata vrijednosti 92.147.736,03 EUR (osim izravne dodjele). Na razini BPŽ ugovoreno je sveukupno 15 projekata u vrijednosti 1.291.458,27 EUR.

Najveći projekt u okviru ove prioritetne osi koji se provodi u BPŽ je „Kulturni centar mladih – Razvoj javno-civilnog partnerstva u kulturi u Slavonskom Brodu (KUL centar)“. Provodi se u okviru PDP Kultura u centru - potpora razvoju javno-civilnog partnerstva u kulturi. Vrijednost projekta je 331.492,29 EUR. Svrha je projekta unaprijediti postojeći koncept upravljanja Centrom mladih u Slavonskom Brodu kroz implementaciju modernog modela sudioničkog upravljanja koji je rezultat zajedničkog rada javnog, obrazovnog, civilnog i privatnog sektora, građana Slavonskog Broda i ojačanih kapaciteta svih dionika. Nositelj projekta je Kazališna družina „Ivana Brlić- Mažuranić“, a trajao je 2 godine, odnosno od 29.listopada 2018. do 29.listopada 2020. godine (<https://www.kkd-ibm.hr/centar-mladih1/>).

Najveći broj projekata (čak 12 od 15) u okviru ovog prioritetnog područja provodi se u sklopu poziva „Jačanje kapaciteta OCD-a za odgovaranje na potrebe lokalne zajednice“. Cilj Poziva je jačanje kapaciteta OCD-a aktivnih u lokalnim zajednicama za provedbu aktivnosti prilagođenih lokalnim problemima te za neposredan rad na područjima koja se financiraju kroz Europski socijalni fond (<https://www.esf.hr/natjecaji/dobro-upravljanje/objava-poziva-na-dostavu->

[projektnih-prijedloga-jačanje-kapaciteta-ocd-a-za-odgovaranje-na-potrebe-lokalne-](#)

[zajednice/](#)). Organizacije civilnog društva su, na taj način, prepoznate kao važni akteri u rješavanju potreba lokalne zajednice, ali i njihovih pripadnika, pogotovo onih koji spadaju u ranjive skupine društva. Također, kako se organizacije civilnog društva financiraju uglavnom kroz projekte, očito je da su prepoznale ovaj poziv kao dobru priliku za jačanje svojih kapaciteta.

Što se tiče ove prioritetne osi, velik broj natječaja bio je u najavi, neki nikad nisu ni objavljeni, a neki su se natječaji spajali. Također, nakon službene objave natječaja na relevantnim web stranicama, objavljeno je nekoliko verzija izmjena natječajne dokumentaciju, što ukazuje i na slabu pripremljenost i prilagođenost natječaja, što naposljetku lako može dovesti do odustajanja organizacija od prijave projektnih prijedloga.

3.4.Provjera postavljenih hipoteza

Hipoteza 1: Brodsko-posavska županija jedna je od uspješnijih županija Republike Hrvatske u iskorištenosti sredstava Europskog socijalnog fonda u financijskom razdoblju 2014-2020.

Na temelju prethodno provedenih analiza i prikazanih podataka za razdoblje od 2017. do 2019. godine, Brodsko-posavska županija se sveukupno nalazi na 6. mjestu po ukupno ugovorenim bespovratnim sredstvima i udjelu u ukupno ugovorenim sredstvima na razini RH (udio od 5,00 %).

Tablica 10: Ukupno ugovoreni prihvatljivi izdaci i broj ugovorenih projekata po županijama do 30. lipnja 2023. u okviru OPULJP 2014.-2020.

Županija	Broj ugovorenih projekata	Ukupni prihvatljivi izdaci (EUR)
Ličko-senjska	51	11.469.924,63
Koprivničko-križevačka	106	29.732.126,81
Istarska	97	33.195.608,16
Međimurska	104	28.969.877,74
Krapinsko-zagorska	81	31.053.873,90
Požeško-slavonska	103	31.578.841,06
Virovitičko-podravaska	123	24.605.930,58

Varaždinska	96	35.003.872,62
Zadarska	118	37797504,86
Zagrebačka	153	40243954,26
Karlovačka	125	36101715,6
Dubrovačko-neretvanska	84	35.278.736,34
Bjelovarsko-bilogorska	125	36.165.436,47
Primorsko-goranska	181	51.766.428,13
Sisačko-moslavačka	193	50.697.635,43
Brodsko-posavska	173	50.584.710,36
Šibensko-kninska	276	53.997.687,88
Vukovarsko-srijemska	227	60.680.837,10
Osječko-baranjska	358	110.230.548,10
Splitsko-dalmatinska	343	122.608.291,07
Grad Zagreb	943	1.965.084.422,00

Izvor: Popis operacija u okviru OPULJP 2014.-2020. <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/popis-operacija/> , obrada autora

Prema podacima iz gore navedene tablice uočava se da broj provedenih projekata nije usko vezan za ugovorenu vrijednost, odnosno, ne znači da županija s većim brojem provedenih projekata istovremeno ima i veću vrijednost iskorištenih sredstava, što proizlazi iz činjenice da je vrijednost nekih projekata manja, a nekih veća, ovisno o pozivu u okviru koje je proveden. Brodsko-posavska županija nalazi se na 4. mjestu prema broju provedenih projekata, što ju svrstava u najuspješnije županije po broju ugovorenih projekata, dok je po ukupnim ugovorenim prihvatljivim izdacima na 8. mjestu. Ovi podaci dobiveni su na temelju ugovorenih projekata i njihovih vrijednosti uzimajući u obzir sve vrste postupaka dodjele (otvoreni, ograničeni i izravna dodjela).

Broj ugovorenih projekata indikator je angažmana i aktivnosti organizacija s područja BPŽ i uspješnosti njihovih projektnih prijedloga, a treba spomenuti i činjenicu da su projekti provedeni u BPŽ navedeni i kao primjeri uspješnih projekata.

Kad se u obzir uzme Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR_NUTS 2021.) prema kojoj je RH podijeljena na 4 statističke regije 2. razine: Grad Zagreb, Panonska Hrvatska, Sjeverna Hrvatska i Jadranska Hrvatska, treba spomenuti da BPŽ spada u Panonsku Hrvatsku

i unutar te regije nalazi se na 4. mjestu od ukupno 8 županija koje se svrstavaju u tu kategoriju (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_12_125_2507.html)

S obzirom na sve navedeno, potvrđujem hipotezu da je Brodsko-posavska jedna od uspješnijih županija po korištenju sredstava Europskog socijalnog fonda u financijskom razdoblju 2014.-2020.

Hipoteza 2: Projekti financirani sredstvima Europskog socijalnog fonda pozitivno su utjecali na razvoj Brodsko-posavske županije.

i

Hipoteza 3: Financiranje sredstvima Europskog socijalnog fonda pridonijelo je povećanju ekonomske i socijalne kohezije, s naglaskom na povećanje zapošljivosti, veću socijalnu uključenost ranjivih skupina, ulaganje u sustav odgoja i obrazovanja te razvoj civilnog društva.

Europski socijalni fond teži ujednačenom prosperitetu i životnom standardu država članica EU i njihovih regija, te su u tom smislu sredstva ESF-a, između ostalog, usmjerena na povećanje zapošljivosti, socijalne uključenosti, ulaganja u obrazovanje i elemente odgoja i obrazovanja te osnaživanje sektora civilnog društva.

Kad govorimo o području Brodsko-posavske županije i u obzir uzmemo prethodno potvrđenu hipotezu, treba napomenuti da je na oko 40 % ugovorenih projekata na području županije prijavitelj bila organizacija civilnog društva, na raspisana dva poziva na dostavu projektnih prijedloga koja se izravno tiču jačanja kapaciteta OCD-a, na području Brodsko-posavske županije ugovoreno je 12 projekata.

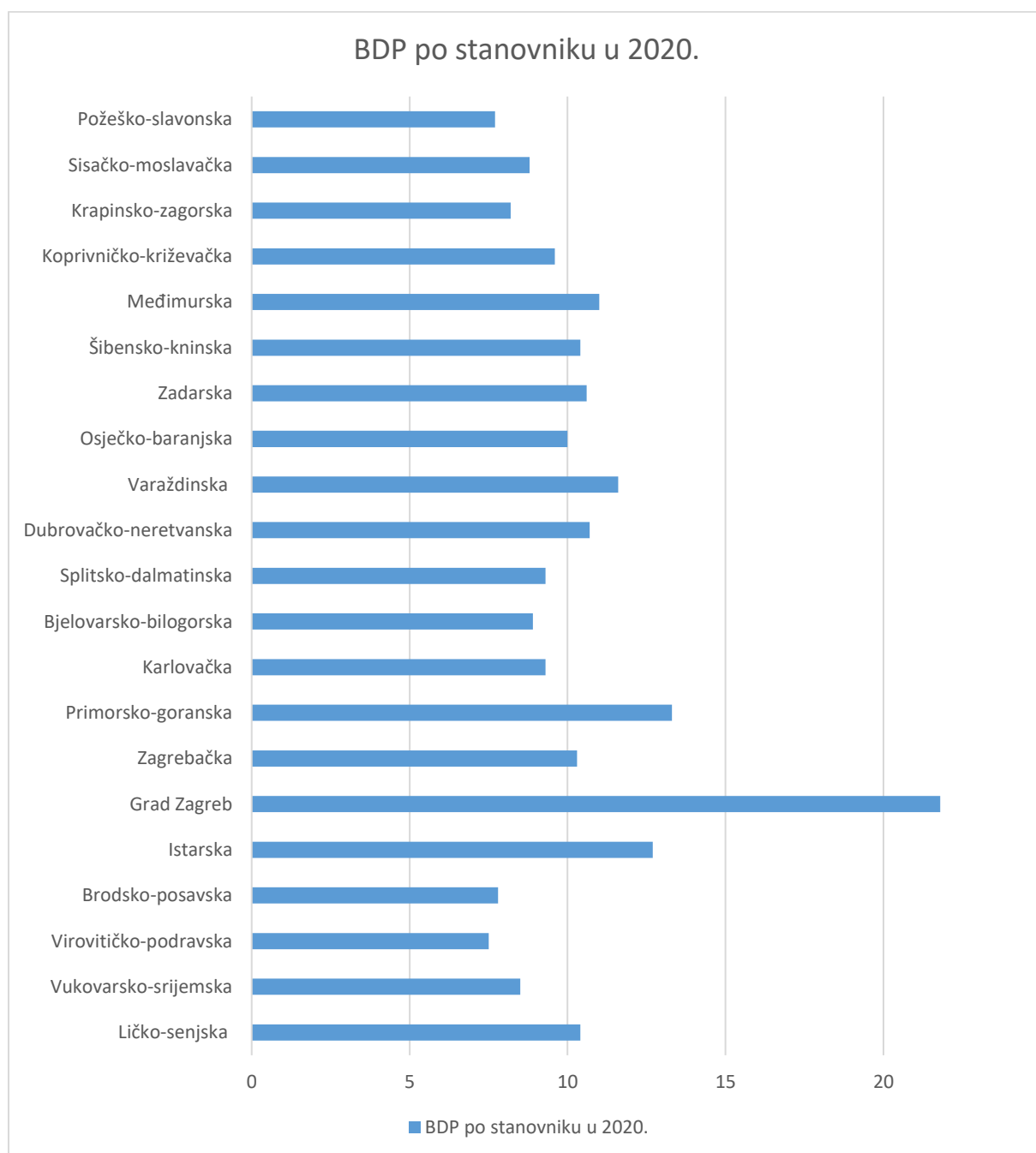
Za uspješnu provedbu svakog projekta, neovisno o PDP, potrebno je osigurati administrativno i financijsko vođenje projektne dokumentacije, izvještavanje o projektnim rezultatima, za što prijavitelji, a pogotovo udruge, zapošljavaju voditelja projekta ili koordinatora, a vrlo je čest slučaj da se, ovisno o projektnim aktivnostima, zapošljava i veći broj osoba (npr. Zaželi-program zapošljavanja žena faze 1,2 i 3). Broj nezaposlenih od 2014. do 2023. smanjio se za više od 10.500 osoba, dok je broj zaposlenih 2022. veći za 4.746 osoba u odnosu na 2015. godinu.

Velik broj udruga koje su prijavitelji na ugovorenim projektima bavi se ranjivim skupinama (osobe s invaliditetom, starije osobe, teže zapošljive žene) pa je za očekivati da se kroz provedene projekte povećala socijalna uključenost tih ranjivih skupina (kroz programe Zaželi zaposlene su teže zapošljive žene koje skrbe o starijim i nemoćnim osobama te osobama s

invaliditetom, projekti u okviru Razvoja usluga osobne asistencije izravno su namijenjeni osobama s određenim stupnjem oštećenja).

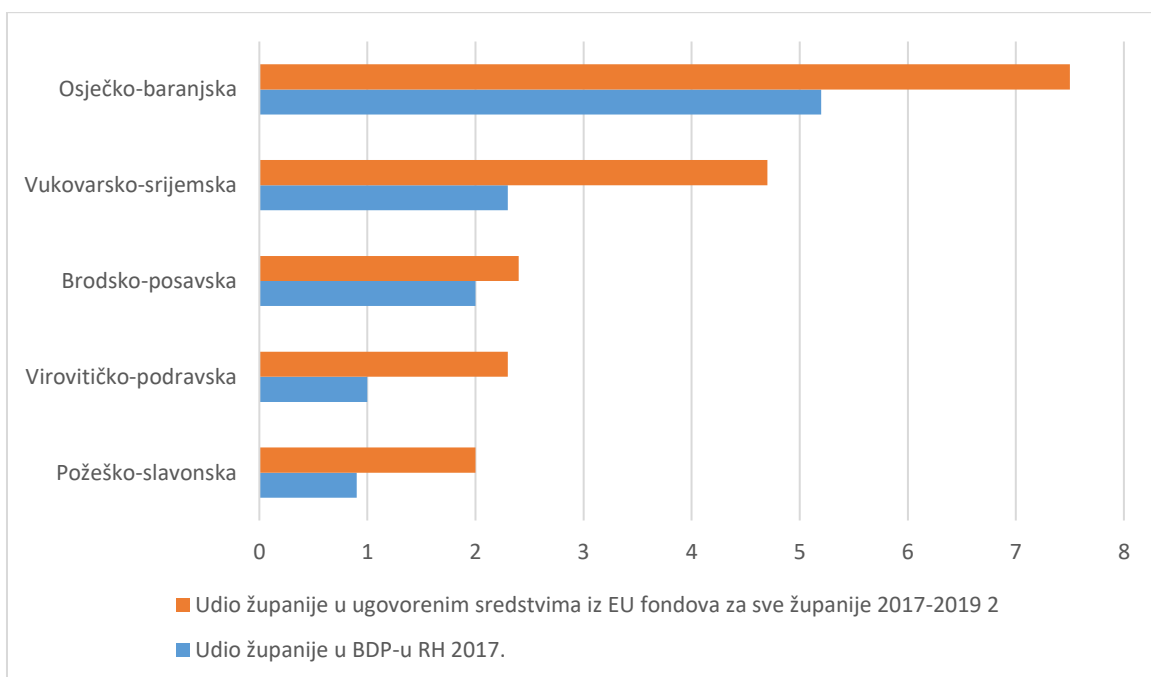
Postupna razvijenost promatrane regije vidljiva je i u rastu BDP-a po glavi stanovnika; 2011. godine Brodsko-posavska županija imala je najniži BDP per capita od svih županija (5.882 EUR), dok je 2020. godine taj iznos 7.828 EUR. Niži BDP po glavi stanovnika od BPŽ imaju samo Virovitičko-podravska i Požeško-slavonska županija.

Grafikon 3: BDP po stanovniku u 2020. po županijama

Iako je pretpostavka da bi manje razvijena područja više trebale koristiti sredstva ESF-a kojima će unaprijediti svoj razvoj, ne može se zanemariti činjenica da su razvijena područja uglavnom više pripremljena i viša kapacitirana za povlačenje EU sredstava. Ipak, BPŽ kao jedna od županija s najmanjim BPD-om, vrlo je uspješna u iskorištavanju sredstava ESF-a, u odnosu na druge razvijenije županije. Uspješnost u ugovaranju projekata vidljiva je i iz sljedećeg grafikona koji prikazuje udio slavonskih županija u ugovorenim sredstvima fondova EU (Kohezijski fond, EFRR, ESF i Europski fond za ruralni razvoj).

Grafikon 4: Udio slavonskih županija u ugovorenim EU sredstvima 2017-2019. i udio županije u BPD-u RH 2017.

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, <https://www.hgk.hr/documents/analiza-koristenja-fondova-eu-po-zupanjama-20205f25f87143873.pdf>, obrada autora

Kroz podatke u grafikonu vidljiva je uspješnost područja Slavonije u ugovaranju sredstava EU fondova; udio ugovorenih sredstava veći je od udjela BDP-a županije u BDP-u RH za 2017. godinu. Iako su najuspješnije Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska, odmah iza njih nalazi se Brodsko-posavska županija.

S obzirom na sve navedeno, potvrđujem hipotezu 2 i 3.

4.ZAKLJUČAK

Ulazak Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije za vrijeme prijelaza na novo financijsko razdoblje 2014.-2020 zahtijevao je brzu sustavnu prilagodbu i pripremu za povlačenje sredstava iz EU fondova. Europski socijalni fond, kao jedan od glavnih instrumenata kohezijske politike, omogućuje i manje razvijenim regijama korištenje sredstava u svrhu njihova rasta i razvoja kroz nekoliko prioriternih područja definiranih u Operativnom programu Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. Iako je programsko razdoblje do 2020. godine završilo, projekti financirani iz istog još su u provedbi, a krajnji rok za završetak svih projekata je prosinac 2023. godine. Cilj ovog istraživačkog rada bio je utvrditi uspješnost iskorištavanja EU sredstava u okviru OPULJP 2014.-2020. (s naglaskom na ESF) za Brodsko-posavsku županiju, jednu od najslabije razvijenih područja RH. Također, ovim se radom nastojao utvrditi utjecaj sredstava Europskog socijalnog fonda na ukupni razvoj županije, posebno u pogledu zapošljavanja, BDP-a per capita, broja nezaposlenih, obrazovanja i slično.

Uvidom u relevantan teorijski okvir i analizom podataka, potvrđene su sve 3 prethodno postavljene hipoteze. Brodsko-posavska županija pokazala se jednom od uspješnijih županija koja najbolje koristi sredstva ESF-a, odnosno uspješna je u prijavi projekata i dodjeli bespovratnih sredstava. Provedbom projekata doprinosi se povećanju broja zaposlenih na području županije, socijalnom uključivanju ranjivih skupina, unaprjeđenju kvalitete obrazovanja te razvoju civilnog društva i jačanju njihovih kapaciteta. Kad se govori o prioriternim područjima, najveći broj projekata ugovoren je iz osi socijalnog uključivanja, dok je najmanje projekata ugovoreno iz područja dobrog upravljanja. Veliku ulogu u tome ima broj objavljenih poziva na dostavu projektnih prijedloga, gdje treba istaknuti da je u prioriternoj osi visokog obrazovanja i zapošljivosti objavljeno tek 2 PDP-a otvorenog tipa. Iako projekti bilježe uspješne rezultate, organizacije bi trebale intenzivirati prijavu projektnih prijedloga za ciljane skupine u okviru te osi. Što se tiče socijalnog uključivanja, organizacije s područja BPŽ prepoznale su svoj potencijal i stanje u županiji te su kroz provedene projekte ojačale ljudske resurse i doprinijele većoj kvaliteti života socijalno ugroženih skupina. Projektima iz područja obrazovanja doprinijelo se većoj kvaliteti obrazovanja za mlade s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim obrazovnim ustanovama, dok su projekti iz dobrog upravljanja usmjereni na povećanje kapaciteta i vještina predstavnika organizacija civilnog društva za rješavanje potreba u BPŽ. Konačno, korištenje sredstava ESF-a kroz provedbu

projekata i pripadajućih projektnih aktivnosti pozitivno utječe na cjelokupni razvoj Brodsko-posavske županije i u budućnosti se treba poraditi na tome da organizacije s područja BPŽ intenziviraju prijave na natječaje i iskorištavanje EU fondova kako bi se na taj način dodatno doprinijelo njenom rastu i razvoju, a posebno u području dobrog upravljanja i obrazovanja. Također, s obzirom na to da je većina poziva na dostavu projektnih prijedloga otvorenog trajnog tipa, potrebno je urediti metodu prijave projekta, kako bi se više cijnila kvaliteta projektnih prijedloga, a ne brzina podnošenja istog. Na taj način izjednačile bi se mogućnosti svih organizacija, neovisno o regionalnom području gdje se nalaze, s obzirom na činjenicu da se projekti prijavljuju redovnom poštom, a manje razvijene sredine nemaju dovoljan broj poštanskih ureda i djelatnika kako bi svi prijavitelji podnijeli projektne prijedloge u što bržem roku.

Poučeni prethodnim iskustvom, organizacijama bi proces prilagodbe na novo financijsko razdoblje trebao biti lakši nego što je to bilo prilikom prijelaza na programsko razdoblje 2014.2020. Projekti iz prethodnog programskog razdoblja i dalje se provode, a u okviru PULJP 2021.-2027. tek je izašao drugi PDP. ESF nastavlja svoju misiju, ali kroz ESF + koji čine 4 zasebna instrumenta financiranja u programskom razdoblju od 2014. do 2020., (ESF, FEAD, YEI i EaSI) (<https://www.hzz.hr/projekti/europski-socijalni-fond-plus-esf/>).

5. POPIS LITERATURE

Babić, Dženana (2020) Utjecaj ostvarenih ciljeva Strategije Europa 2020 na ekonomski rast (odabranih) članica EU.

Bošnjak Sanja i Tolušić, Edita (2012). NUTS II regije kao dio kohezijske politike Europske unije. *Praktični menadžment*. 3(5): 79-84. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet

Brodsko-posavska županija, Opći podaci, <https://www.bpz.hr/> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Brunazzo, Marco (2018) The history and evolution of Cohesion policy, Dostupno na: <https://www.elgaronline.com/view/edcoll/9781784715663/9781784715663.00014.xml>

Državni zavod za statistiku, <https://podaci.dzs.hr/hr/> (Pristupljeno: rujan 2023.)

Dulabić, Vedran (2014) Kohezijska politika Europske unije kao instrument razvoja Hrvatske. *Političke analize*. 17: (17-22).

Europski socijalni fond, <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Evaluacijsko izvješće „Savladaj prepreke: Osnaži se i ostvari na tržištu rada“, <https://udrugastudiob.hr/evaluacijsko-izvjesce-savladaj-prepreke-osnazi-se-i-ostvari-na-trzistu-rada/> (Pristupljeno: rujan 2023.)

Europski strukturni i investicijski fondovi, <https://strukturnifondovi.hr/> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Hrvatska gospodarska komora, <https://www.hgk.hr/documents/analiza-koristenja-fondova-eu-po-zupanijama-20205f25f87143873.pdf> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistika, <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> (Pristupljeno: rujan 2023.)

Kersan Škabić, Ines i Tijanić, Lela (2017) Regional absorption capacity of EU funds. *Economic Research-Ekonomska istraživanja*.30 (1): 1192-1208. <https://hrcak.srce.hr/file/285077>

Maleković, Sanja i dr. (2018). Utjecaj kohezijske politike na regionalnu politiku i razvoj Hrvatske. *Institut za razvoj i međunarodne odnose*

Maletić, I., Kosor, K., Ivanković Knežević, K., Savić, Z., Bukovac, S., Žagar, D., Zrinušić, N., Bešlić, B., Karačić, M., Japunčić, T. (2018) Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekta. Zagreb: TIM4PIN d.o.o.

Mioković Kapetinić, Danijela i dr. (2023) Uloga EU fondova u regionalnom razvoju. *ET2eR. Ekonomija, turizam, telekomunikacije i računarstvo* 5(1): 86-92.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU (2020) Izvješće o stanju iskorištenosti sredstava ESI fondova u Republici Hrvatskoj; Dostupno na:

<https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti%20-%20dokumenti/Iskori%C5%A1tenost%20EU%20fondova%20po%20%C5%BEupanijama.pdf>

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU, Sporazum o partnerstvu <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/eu-fondovi/financijsko-razdoblje-eu-2014-2020/sporazum-o-partnerstvu/323> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Nacionalnu klasifikaciju statističkih regija 2021. (HR_NUTS 2021.), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_12_125_2507.html (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Odbor za praćenje 2014.-2020., Godišnja izvješća o provedbi OPULJP 2014.-2020., <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/odbor-za-pracenje-2014-2020/> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (2017), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_12_132_3022.html (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Popis operacija u okviru OPULJP 2014.-2020., <https://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/razdoblje-2014-2020/popis-operacija/> (Pristupljeno: srpanj 2023.)

Radiong.hr, <https://radiong.hr/uvodna-konferencija-projekta-zaposlena-zena-za-jako-i-solidarno-drustvo-faza-iii/> (Pristupljeno: rujan 2023.)

Savić, Zvonimir i dr. (2021) Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali. Zagreb: Hrvatska gospodarska komora, Dostupno na: <https://hgk.hr/documents/analiza-zupanija-2021-f-web61e92db81b50d.pdf>

Središnja agencija za ugovaranje i financiranje, www.safu.hr (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Šišović, Samanta (2018) Projekti Europskog socijalnog fonda u novim zemljama članicama Europske unije, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.

Športska udruga gluhih Nova Gradiška, <https://sugng.hr/one-world-one-love-one-community/> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Tehnička škola Slavonski Brod, Projekti <https://tssb.hr/regionalni-centar-kompetentnosti-slavonika-5-1/> (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Tijanić, Lela (2018) Realisation of the Europe 2020 strategy and the structural funds allocation by thematic field of intervention in European regions. *Ekonomski vjesnik/Econviews*. 31(1): 87-98. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/297293>

Tufekčić, Marija i Tufekčić, Željko (2013) EU politike i fondovi : 2014 – 2020, Zagreb: Plavi partner.

Uredba o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem "Ulaganje za rast i radna mjesta" (NN 107/2014), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_09_107_2070.html (Pristupljeno: kolovoz 2023.)

Vela, Ariana (2015) Menadžment ESI fondova : 2014. - 2020. : priručnik s višemedijskim materijalima o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskoj perspektivi, Zagreb: Školska knjiga.

Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014–2020 (NN 92/2014) (2014), Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/734/Zakon-o-uspostavi-institucionalnog-okvira-za-provedbu-europskih-strukturnih-i-investicijskih-fondova-u-Republici-Hrvatskoj-u-razdoblju-2014-2020> (pristupljeno: rujan 2023.)

6.SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska postala je korisnica sredstava EU fondova. Europska unija kroz ciljeve kohezijske politike, jednom od najvažnijih javnih politika EU, nastoji postići ravnomjeran razvoj država članica i njezinih regija.

Kohezijska politika financira se, između ostalih, i kroz Europski socijalni fond čija su sredstva namijenjena za smanjenje razlika u životnom standardu država članica EU i njihovih regija, i to kroz promicanje socijalne i ekonomske kohezije. Brodsko-posavska županija, kao jedno od najnerazvijenijih područja RH, u mogućnosti je koristiti sredstva koja su na raspolaganju kroz objavljene pozive na dostavu projektnih prijedloga. Ovaj rad bavi se analizom korištenja sredstava Europskog socijalnog fonda na području Brodsko-posavske županije i utjecaja ugovorenih sredstava na razvoj županije. Nastoji se utvrditi utječe li pozitivno ili negativno na razvoj Brodsko-posavske županije, i to kroz analizu ugovorenih sredstava po prioritetnim osima OPULJP 2014.-2020., ali i sveukupno.

Ključne riječi: Europski socijalni fond, Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.2020., Brodsko-posavska županija